

Egalitatea genului: stereotip și adevăr

Istории de viață

Egalitatea genului: stereotip și adevăr

Istории de viață

Publicația a fost realizată în cadrul proiectului „**Schimbarea percepției femeii în societate prin intermediul mass-media**”, implementat de Centrul pentru Jurnalism Independent, sprijinit de Ambasada Olandei prin intermediul Programului MATRA.

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în articole aparține autorilor acestora și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Centrului pentru Jurnalism Independent sau al Ambasadei Olandei.

Ediție îngrijită de **Cristina Bobârcă**, coordonatoare proiecte,
Centrul pentru Jurnalism Independent

Copertă și machetare – **Angela Ivanesi**

Centrul pentru Jurnalism Independent

Str. Sciusev 53, Chișinău, MD-2012

Tel. : (022) 234 236, 213 652

Web – www.media-azi.md, www.scoaladejurnalism.md

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

PREFAȚĂ

În 2013, Centrul pentru Jurnalism Independent (CJI) a reluat eforturile de promovare a imaginii femeii în societate întreprinse în alți ani, printr-un proiect complex cu implicarea mai multor actori strategici: mass-media, reprezentanți ai societății civile și lectori universitari de la facultățile de jurnalism din țară.

Prezenta publicație, parte din acest proiect, reprezintă o culegere de articole realizate de 13 jurnaliști din presa scrisă, radio, televiziune, online, reprezentanți ai instituțiilor de presă naționale și locale. Jurnaliștii au fost inițiați în domeniul egalității de gen în cadrul a două programe de instruire organizate de CJI, fiind ulterior încurajați să identifice și să realizeze subiecte convingătoare care să abordeze cu profesionalism și bună-credință această tematică și anumite atitudini discriminatorii înrădăcinate în societate ce țin de bărbați și femei.

Această publicație încununează efortul comun al jurnaliștilor care au fost interesați de tematica de gender și au optat pentru promovarea egalității de gen în materiale jurnalistice, pentru eliminarea stereotipurilor care încurajează discrepanța de gen, astfel încât mass-media să poată asigura o reală vizibilitate a femeilor și bărbaților în diverse domenii de activitate. Materialele ilustrează istoriile de viață ale mai multor femei și bărbați care reprezintă exemple de reușită în domenii considerate a fi strict feminine sau masculine.

Prin această lucrare, CJI și-a propus să contribuie la promovarea și consolidarea imaginii femeii în societate, dar și să ofere tuturor celor interesați de acest aspect un model de abordare profesionistă și echilibrată a genului în mass-media.

CJI va continua să implementeze diverse inițiative pentru mass-media menite să contribuie la promovarea egalității de gen în societate.

Ina Grejdeanu
Șefa Departamentului Instruire și Comunicare, CJI

SUMAR

Angela Smetanca: „Au refuzat să-mi dea permis, categoria D, pentru că sunt femeie”	5
Concediul paternal – obligatoriu în țările europene, pe mesele deputaților – în Republica Moldova	10
Женщина-учёный. Какой её образ в современной науке Молдовы?	14
Antreprenoarea care șterge stereotipurile de gen	26
Femeile continuă să fie o minoritate în consiliile locale	32
Tânăra agronomă: să fii sau să nu fii student la agronomie – dilema fiecărui absolvent	39
Drama bărbaților supuși traficului de ființe umane	43
Папа может, папа может всё, что угодно!	47
Cristian Serdeșniuc, singurul învățător de clasele primare din raion: „Iubesc să mă văd în postura de învățător, aici e vorba despre pasiune, grijă și dăruire”	53
Femeie, în Republica Moldova: între A FI și A MUNCII	57
Bărbații administrează, femeile îngrijesc	61
Dorina Vasilache: Dacă femeia poate asigura venitul familiei, de ce bărbatul nu și-ar lua concediu paternal?	65
A fost și rămâne o luptătoare	69

CD

- Accesul femeilor cu dizabilități la servicii de sănătate – emisiune radio.
- Paritatea de gen în politică – emisiune TV

Tatiana MITROFAN

Redactoră-coordonatoare,
ziarul „Observatorul de Nord”,
Soroca

Angela Smetanca: „Au refuzat să-mi dea permis, categoria D, pentru că sunt femeie”

Femeia la volanul unui autoturism nu mai miră pe nimeni în zilele noastre. O femeie conducând un microbuz cu pasageri încă mai provoacă celor din jur mirare, admirație sau alte reacții.

Angela Smetanca, locuitoarea satului Zastâncă, este unica femeie care activează în domeniul de transport pasageri în raionul Soroca. Are o experiență de nouă ani în acest domeniu: „Degrabă voi marca un mic jubileu profesional”, se autoironizează dânsa. Zilnic, Angela transportă oamenii spre orașul Soroca și înapoi. Conducătoarea auto activează pe ruta suburbană Ocolina — Soroca, de șapte ani, având și o experiență de doi ani în transportarea pasagerilor pe o rută urbană. „Nu a fost ușor, nici nu-mi vine să cred că a trecut atâta timp de când am început activitatea în calitate de conducător auto”, remarcă doamna Smetanca, „rebobinând” evenimentele în memorie și povestindu-ni-le.

Ne-am întâlnit cu Angela într-o zi de miercuri, după amiază.

Era în perioada sărbătorilor de Paște, când mii de oameni și sute de automobile se înghesuiau pe străzile orașului Soroca. Cu multă răbdare, dar vădit îngrijorată, își urma itinerarul și conducătoarea auto. Am urcat la stația terminus din orașul Soroca, precum și alți câțiva pasageri. „Sunt puțin în întârziere din cauza aglomerației din oraș”, mi-a spus Angela după ce ne-am salutat. Microbuzul a pornit spre Ocolina, iar eu, ca să nu distrag conducătoarea auto, am luat loc pe un scaun din față.

Afară plouă. Ne apropiem de satul Ocolina, oamenii se pregătesc să coboare. Rând pe rând, aceștia o roagă pe Angela să oprească mai aproape de case, ca să nu-i ude ploaia sau pentru că au genți mari și grele. Doamna Angela îi înțelege și îi ajută. În scurt timp în microbuz rămânem noi două. În timp ce alți pasageri se adună, Angela Smetanca își amintește cum a devenit conducătoare de microbuz.

Indiferent de timpul de afară, Angela Smetanca își duce pasagerii către centrul raional și înapoi spre case

„Eu conduc din adolescență, dar am hotărât să-mi iau permisul abia în 2004. Totdeauna credeam că bărbații vor ca soțiile să obțină permis pentru ca ele să șofeze când se întorc de la chefuri, iar ei să poată servi un pahar de vin. Nu am avut niciodată scopul să obțin permisul. Am făcut-o de nevoie”, își amintește dânsa.

Pedagog de profesie, Angela Smetanca a muncit câțiva ani la grădiniță, apoi în calitate de cusătoreasă. Situația financiară a familiei devenea tot mai grea, chiar muncind ambii, soții nu reușeau să acopere toate necesitățile familiei în care cresc două fiice. Atunci a apărut ideea ca soția să plece peste hotare, iar soțul să continue activitatea în domeniul transportului de pasageri. La acel moment familia Smetanca își crease o întreprindere individuală și procurase prin credit un microbuz. *„Totul era gata: în Italia mă așteptau rudele, îmi găsiseră și un loc de muncă, chiar și bagajele mele erau gata, își amintește eroina noastră cu mari emoții. Când a văzut geanta la ușă, soțul meu a spus „NU!” și m-a oprit”.*

Pentru a face față problemelor financiare și totodată a păstra familia, soții Smetanca au hotărât să se facă și Angela șofer. *„Decât să plec peste hotare, am ales să schimbăm ceva aici, acasă, așa m-am făcut conducătoare auto. Am mai procurat prin credit un microbuz pe care am urcat eu. Nu este ușor. Lucrez*

de dimineață până aproape seara, fără zile de odihnă. Dacă soțul mă înlocuiește sau pune un șofer în locul meu pot avea o zi liberă, dar în general muncim zilnic. Trebuie să trăim din ceva și apoi avem de întors creditul. În schimb, sunt alături de soț și fiice”, remarcă femeia.

Obținerea permisului a fost o adevărată provocare. Angela Smetanca a susținut examenele și a obținut permisul de conducere, categoria B. Însă pentru a transporta pasageri avea nevoie de o altă categorie. Deși avea cunoștințe și experiență, la Soroca aceasta a fost refuzată să susțină examenul. *„Au refuzat să-mi primească examenele, au zis că nu riscă să-mi dea permis de categoria D pentru că sunt femeie”.* Astfel, dânsa a fost nevoită să se deplaseze în orașul Otaci, unde a susținut probele cu brio și și-a văzut permisul râvnit.

Dacă la început a fost greu, astăzi Angela se arată încrezătoare și mulțumită de ocupația profesională. Printre neajunsurile ocupației ea remarcă faptul că petrece mult timp pe scaun, dar și diversitatea de caractere omenești pe care le întâlnește zilnic. *„Oamenii sunt mulți și diferiți, trebuie să găsești limbă comună cu fiecare. La început era mai greu, acum m-am obișnuit. În prezent greu îmi este dacă se sparge o roată, trebuie să mă descurc singură ori să chem soțul în ajutor. Încă un moment negativ, precum spuneam, e faptul că mai avem de muncit pentru a întoarce acest credit”.* Partea bună a lucrurilor este că familia se află împreună. *„Nu regret niciun minut că am rămas acasă, așa suntem toți împreună, ne creștem copiii împreună. Totul este sub control”.* Apropo, în familia Smetanca funcțiile nu sunt împărțite, întrucât soții muncesc în același domeniu, sunt înțelegători unul cu altul.

După nouă ani, conducătoarea auto își amintește cu zâmbet pe buze despre unele momente din activitate și reacții ale pasagerilor. *„Erau diferite situații. Au fost cazuri când, văzându-mă la volan, pasagerii renunțau să urce. Mai des femeile aveau așa reacție. După atâția ani au încredere. Deseori pasagerii necunoscuți îmi fac complimente și spun chiar că știu să conduc mai bine decât unii bărbați”.*

Din cuvintele Angelei, Poliția rutieră era sceptică în momentul când aceasta și-a început activitatea profesională în cadrul transportului urban de pasageri. *„La început erau sceptici, se uitau lung, dar s-au obișnuit. Nu am avut probleme. Mă străduiesc să nu încalc regulile de circulație rutieră, dar în lucru se întâmplă de toate”.*

Potrivit informațiilor oferite de poliția de patrulare, pe parcursul ultimilor patru ani, Angela Smetanca a avut doar patru încălcări. După cum ne-a informat Gavril Ghilas, comandantul Plutonului de Patrulare Soroca — Florești, Regimentul de Patrulare Nord, „este vorba de depășirea limitei de viteză, transport ilicit de pasageri ș.a. Nu aş spune că sunt cele mai grave încălcări, este de părere domnul Ghilas. Doamna Smetanca este un conducător auto

bun, o cunosc cel puțin de cinci ani. În calitate de șofer este atentă. În general, când ne referim la conducătorii auto, sexul persoanei nu are importanță. La volan, femeile și bărbații deopotrivă trebuie să respecte Regulamentul Circulației Rutiere (RCR). Uneori, femeile încalcă RCR la fel ca și bărbații, sunt chiar și femei care conduc în stare de ebrietate. Se consideră că femeile sunt mai atente și mai respectuoase față de RCR, că sunt implicate în accidente rutiere mai rar și că accidentele sunt mai grave, dar o statistică oficială în acest sens nu avem”, a mai spus domnul Ghilas.

Cu câțiva pasageri la bord, microbuzul pornește spre oraș. Mă așez și intru în discuție cu o pasageră. Ana, locuitoarea satului Ocolina, s-a dat cu părerea: „Doamna Angela este foarte bună, se descurcă bine, ne duce de mult timp. Când merg cu ea nu mă tem deloc. Ce importanță are dacă e bărbat sau femeie la volan? Principalul conducătorul auto să fie profesionist. În general cred că femeile sunt mai atente și cauzează accidente mult mai rar. Despre doamna Angela mai pot spune că este foarte drăguță, amabilă și ne înțelege pe fiecare. Ne așteaptă un minut dacă ne vede de departe venind spre microbuz, întârziind puțin la ora de plecare”, a mai spus locuitoarea satului Ocolina. S-a obișnuit cu femeia la volan și domnul Ion, un alt pasager: „Așa sunt timpurile, multe femei au permis și conduc mașina. Sunt curajoase. Pe vremuri doar bărbații conduceau. Bine că este transport, care poate mai bine — acela să meargă la volan. Noi deja ne-am deprins cu doamna Angela, știm ora, ajunge la timp, e comod pentru toți”.

Continuăm călătoria. Microbuzul coboară pe serpentină, drumul cu multe curbe complicate. „Să conduci o mașină mare e mult mai ușor”, opinează doamna la volan, conducând cu îndemânare pe cea mai mare pantă din orașul Soroca. „Unii șoferi, colegi de-ai mei bărbați, recunosc că iarna coboară pe aici

cu mare frică și se miră de faptul cum mă descurc eu pe orice timp”, continuă dânsa.

În Republica Moldova, cel puțin încă două femei activează în calitate de conducător auto în domeniul transport pasageri pe rută suburbană. Potrivit informațiilor oferite de filialele întreprinderii de Stat Gările și Stațiile Auto, în raionul Orhei alte două doamne lucrează pe rute care leagă două sate de centrul raional.

În centrul orașului câțiva pasageri solicită oprire. Doamna de la volan se revoltă că șoferii nedisciplinați parchează neregulamentar, îngreunând astfel traficul, iar poliția rutieră ia-o de unde nu-i... După ce a prins un moment potrivit, conducătoarea auto a staționat pe partea dreaptă a drumului, la oprirea autorizată. Pasagerii au coborât, iar mașina condusă de Angela Smetanca își continuă drumul. În scurt

timp ajungem la gară unde ultimii călători coboară grăbit și alții urcă. Aici, folosindu-ne de o scurtă staționare, mai schimbăm câteva vorbe cu Angela, după care conducătoarea auto revine pe linie: calmă, încrezătoare, puternică și optimistă.

Femeia este mulțumită de munca pe care o face. Deși a devenit șofer de nevoie, în prezent această ocupație îi aduce plăcere și un venit financiar. În ciuda tuturor greutăților: orar complicat, probleme tehnice, condiții meteo, drumuri rele etc., Angela Smetanca își desfășoară activitatea cu mult drag.

Cu respect față de unica doamnă la volan în domeniul transport public pasageri vorbesc colegii de serviciu și conducerea ÎS Gările și Stațiile Auto: „Pe Angela și pe Alexandru, soțul ei, îi cunosc demult. Angela lucrează mulți ani pe rută. Lucrul e greu, mulți călători, răspundere. Uneori câștigi bine, alteleori lucrezi degeaba. Activitatea șoferilor este tensionantă, trebuie să ai nervi de fier. Angela se descurcă bine. O văd zilnic pe rută, ea este pe picior egal cu toți șoferii. Și mașina este bună, bine întreținută”, este de părere Arcadie Bogdan, șofer pe ruta suburbană Visoca-Soroca.

Ion Manea, administratorul filialei Soroca a Întreprinderii de Stat Gările și Stațiile Auto, ne-a vorbit și el doar de bine despre eroina noastră: „Deși este un lucru foarte greu, inclusiv pentru bărbați, doamna Angela își onorează obligațiile de serviciu cu brio. Nu i-au fost făcute observații. Nu au parvenit plângeri la adresa dânzei. Nereguli la ruta pe care o administrează dumneaei nu au fost înregistrate. Din punct de vedere estetic, microbuzul condus de doamna Smetanca este curat, plăcut, igienic, așa precum trebuie să fie locuința la o adevărată gospodină. Mulți șefi din Ministerul Transporturilor sunt plăcut mirați că o doamnă îndeplinește așa o misiune. A transporta pasageri este o mare responsabilitate, șoferul practic are în mâinile sale viața și sănătatea călătorilor. Este nobil și responsabil. Nu vreau să nominalizez, dar sunt bărbați care conduc mai prost și fac mai multe gafe în activitate. Știm că dânsa are familie, copii, și e destul de greu să le combini cu munca. Dar e admirabil faptul că se descurcă și, păstrându-și și feminitatea, și zâmbetul care totdeauna înfrumusețează o femeie, muncește alături de noi”.

Oxana GREADCENCO

Administratoare,
portalul Moldova.org, Chișinău

Concediul paternal – obligatoriu în țările europene, pe mesele deputaților – în Republica Moldova

Dacă tații din țările europene sunt obligați de lege să-și ia concediu paternal, cei din Moldova nu doar că nu sunt încurajați s-o facă, dar întâmpină greutăți atunci când optează pentru un concediu de îngrijire a copilului.

Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei propune introducerea în legislație a noțiunii de „concediu paternal”, inspirat de practicile europene care promovează echilibrul între viața de familie și cea profesională. Mai mult de atât, în cadrul Ministerului există o Direcție a politicilor de asigurare a egalității, iar șefa acesteia, Lilia Pascal, susține că noul proiect va încuraja tatăl nou-născutului să se implice activ în creșterea acestuia.

Proiectul de lege a fost aprobat în ședința de Guvern la începutul lunii mai, iar acesta urmează să fie pus în discuție în plenul Parlamentului. Până la aprobarea acestei legi, în ajutorul taților dornici să fie alături de bebelușii lor vine o lege din 2004, care oferă posibilitatea bărbaților să beneficieze de concediul pentru îngrijirea copilului. La moment, în Republica Moldova de îndemnizația lunară pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani beneficiază 764 de tați.

Veaceslav, proaspăt tătic: A fost cea mai importantă lună din viața mea

Veaceslav Balan este unul dintre sutele de tați din Moldova care a ales să stea acasă, alături de soția, imediat după naștere. Spune că

Veaceslav Balan cu primul său copil

indemnizația oferită de stat este extrem de mică, iar satisfacția pe care a primit-o fiind alături de soția și cel mai nou membru al familiei sale a fost extreme de mare.

Se poate considera un norocos pentru că activează în una dintre agențiile ONU care se ocupă de egalitatea de gen, fiind scutit de reproșurile angajatorului, dar și de replicile ironice ale colegilor, atunci când a decis să-și ia concediul pentru îngrijirea copilului.

„Atât eu, cât și soția avem aceleași aspirații profesionale, fiecare dintre noi are spațiu pentru familie, dar și pentru viața profesională. Colegii au reacționat cât se poate de firesc atunci când am zis că voi merge în concediu pentru că împărtășim aceleași principii, iar majoritatea prietenilor au manifestat un interes activ și m-au rugat să le povestesc în detaliu experiența”, mărturisește Veaceslav.

Povestește cu emoții despre cele șase săptămâni pe care le-a petrecut alături de primul lor bebeluș. „A fost cea mai importantă lună din viața mea. Primele zile sunt foarte importante. Nu e suficient să fii tată în actele copilului, trebuie să participi la creșterea și dezvoltarea lui, să stabilești cu bebelușul o relație specială chiar din prima zi”, spune acesta.

Veaceslav Balan și soția sa, Ecaterina

Elena: Aș fi vrut ca soțul meu să petreacă mai mult timp alături de noi după naștere

Elena a adus pe lume în urmă cu câteva luni un băiat. Tânăra spune că prima sarcină nu este deloc ușoară, iar de una singură nu s-ar fi descurcat deloc. Pe parcursul sarcinii, dar și după naștere, alături de ea a fost mama sa, însă, spune cu regret aceasta, și-ar fi dorit ca soțul să petreacă mai mult timp alături de ea și bebelușul lor.

„Știam că și soțul își poate lua o lună de concediu pentru a fi alături de noi, însă cheltuielile din timpul sarcinii, nașterea, dar și cele care au urmat după naștere au fost prea mari, iar soțul nu a putut să renunțe la salariu pentru o indemnizație atât de mică. Și el, și eu, ne-am dorit să petrecem mai mult timp împreună alături de copil, cel puțin în prima lună, dar nu a fost posibil”, adaugă Elena.

„Absența tatălui în procesul de creștere a bebelușului duce la probleme de cuplu, chiar și despărțiri”

Psihologul Ludmila Șchiopu spune că prezența tatălui este mai mult decât importantă în prima perioadă după naștere. „Când revine de la maternitate, mămică are multe întrebări, dar și stări confuze. De cele mai dese ori, mămicile nu sunt pregătite emoțional și au nevoie de sprijinul, în special moral, al taților. Prezența soțului le va inspira încredere și siguranță”, spune aceasta.

Totodată, psihologul susține că, în ultimii ani, bărbații din Moldova sunt tot mai deschiși și dornici de a participa la creșterea și îngrijirea copilului.

„În experiența mea profesională am întâlnit multe cupluri în care au apărut probleme anume din cauza aceasta – lipsa ajutorului în îngrijirea copilului din partea partenerului. Femeile au anumite așteptări înainte și după naștere de la partener, însă nu totdeauna le verbalizează. Pentru ca familia să trăiască în armonie, e nevoie ca ambii părinți să se implice în egală măsură în creșterea și educarea copiilor”, adaugă aceasta.

Ce trebuie să cunoască un tată care dorește să beneficieze de concediul pentru îngrijirea copilului

Pot beneficia de concediul pentru îngrijirea copilului bărbații care au activat și au achitat impozite în bugetul statului cel puțin trei ani sau cel puțin nouă luni din ultimele 24 de luni dinaintea nașterii copilului.

Indemnizația lunară pentru creșterea copilului se stabilește de la data acordării concediului pentru îngrijirea copilului și până la împlinirea vârstei de 3 ani a copilului.

Cuantumul indemnizației lunare pentru creșterea copilului până la împlinirea vârstei de 3 ani constituie 30% din venitul mediu lunar realizat de tatăl copilului în ultimele 12 luni calendaristice dinaintea lunii nașterii copilului.

Pentru a stabili indemnizația lunară pentru creșterea copilului, este necesar să se adreseze la casa teritorială de asigurări sociale de la locul de domiciliu sau reședință și să prezinte un set de documente: buletinul de identitate, certificatul de naștere al copilului, extrasul din ordinul de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului ce atestă faptul că tatăl se află în concediu pentru îngrijirea copilului, copia carnetului de muncă sau certificatul ce confirmă încadrarea în câmpul muncii, declarația persoanei asigurate REV-5 (în cazul lipsei informației privind venitul asigurat realizat în trimestrul de gestiune în contul personal).

În cazul în care tatăl își reia activitatea până la încheierea concediului pentru îngrijirea copilului, el pierde dreptul la indemnizația lunară. Această prevedere nu se extinde asupra taților care și-au reluat munca în condițiile timpului de muncă parțial.

Modele europene

România are unul dintre cele mai lungi concedii parentale din UE, tații putând să rămână acasă până la doi ani. În comparație, Portugalia oferă taților doar o săptămână de concediu, aceasta fiind obligatorie.

Irlanda alocă trei luni de concediu pentru fiecare părinte și încă trei luni ce pot fi împărțite între părinți așa cum doresc.

În Germania, tatăl are dreptul la două luni din cele 14 de concediu plătit pentru creșterea copilului, în timp ce în Suedia tatăl beneficiază de minimum două luni, iar indemnizația este de 80% din venitul net.

Ирина ЛЯХОВА

Редактор, газета
„Vocea Poporului”, Кишинев

Женщина-учёный. Какой её образ в современной науке Молдовы?

Женщина в науке. Ещё в недавнем прошлом такое явление казалось весьма необычным. Но теперь это не такая уж редкость. Судя по статистическим данным, женщины активно завоевывают научное пространство страны. Изучая гендерный состав нашего учёного сообщества, Национальное бюро статистики установило такую пропорцию - в среднем на 100 мужчин-учёных приходится 92 женщины-учёных. И, очевидно, что женщины на достигнутом покорении научного Олимпа не остановятся.

Однако наш собеседник – личность неординарная. Говоря о ней, невозможно разделять понятия «женщина» и «учёный», она – многогранный человек, в котором личное и работа сплелись воедино и неотъемлемо связаны. Знакомьтесь – руководитель Лаборатории гидробиологии и экотоксикологии Института зоологии Академии наук РМ, профессор, доктор–хабилитат Елена Зубкова.

Научная семья

Под началом Елены – 20 человек. Вместе с ней в лаборатории работает её дочка Наталья, в Институте зоологии, в состав которой входит руководимая Еленой структура, служит её муж, Николай Зубков – тоже известный в стране учёный в области орнитологии. Все рядом и все увлечены одним делом – наукой. Потому, наверное, в семье полное взаимопонимание.

Под семьёй подразумевается не только узкий круг родных, но и сотрудников. Ведь лаборатория и институт для Еле-

ны как родной дом. И переживает она за своих младших коллег подчас не меньше, чем за своих близких. Называет их «мои девочки» (а коллектив в большей степени молодой и среди молодых именно женщины). Признаётся, что помнит все дни рождения своих сотрудников – все даты записаны в специальной тетради. Более того, знает, когда родились дети её коллег и старается всегда поздравлять каждую из мамочек с днём рождения ребёнка. «И как лучатся тогда её глаза...», – вспоминает Елена о моменте поздравления. Ведь она понимает, как это приятно, когда окружающие проявляют внимание и помнят о времени рождения столь дорогого в жизни человека – твоего ребенка.

Повезло Елене и с коллегами-женщинами, и с коллегами-мужчинами. Директор Института зоологии, академик Ион Тодераш и заместитель директора, профессор Лауренция Унгуряну – тоже гидробиологи, и оба состоят в лаборатории, которую она возглавляет. Они всегда готовы помочь и внимательно относятся к её предложениям и просьбам. А другой коллега – ведущий научный сотрудник лаборатории Игорь Шубернецкий. С ним она знакома со студенческой скамьи. И бок о бок проработала более 40 лет.

Люди науки, казалось бы, должны быть весьма честолюбивыми и стремиться исключительно к собственному прославлению.

При посадке деревьев в Найроби

Но это не так. Во всяком случае, здесь, в лаборатории гидробиологии и экотоксикологии. Видно, что сотрудники увлечены своей работой. Видно, что они тепло относятся к своему руководителю, наверное, за особый подход к каждому из них, за понимание и доброе отношение. Елена – скорее не начальник своим подчинённым, а наставник, коллега, друг. Так что живёт коллектив лаборатории одной большой семьёй. И трудится на пользу одному Великому делу – Науке.

Елена многие годы преподаёт. Вначале в Госуниверситете на факультете биологии. Сейчас в Университете Академии наук ведёт спецкурс по водной экологии и гидробиологии. Она довольна своими подопечными, особенно из нынешнего набора. Говорит, что хорошие, думающие студенты.

Вот такая небольшая предварительная зарисовка о женщине, об учёном, о преподавателе, о руководителе, о друге для своих коллег и близких, о маме и жене Елене Зубковой, о которой мы хотим рассказать в статье. Но всё по порядку. Каждому мы дадим возможность высказать своё слово.

Дойти до истины

Елена рассказывает, что с детства ей везло на педагогов. Им удалось донести до неё самое главное – чтобы ни делал в жизни, должен прийти до истины. Она никогда не думала, что станет биологом. Мечтала о профессии математика, химика и физика, поскольку было немало наград с различных союзных олимпиад именно по этим предметам. Закончила школу с медалью, и у неё появилась возможность поехать поступать в МГУ. Но Елена предпочла Тираспольский Госпединститут, поскольку там набирали на физико-химический факультет. На третьем курсе оказалось, что в институте не хватает преподавателей по физике, и уклон будет делаться на биохимии. И так определилась судьба будущего учёного.

Родилась Елена в Украине. На последнем курсе вышла замуж. И переехала в Молдавию, в Кишинёв. Устроилась работать в Академию наук. Начинала с лаборанта и за свою жизнь прошла все этапы становления учёного. Теперь Елена, пожалуй, единственный в стране доктор географических наук по специальности гидрохимия и доктор-хабилитат биологических наук по гидробиологии. У неё научное хобби – исследование металлов, их миграции, накопления и влияния на жизнь. Специфика работы Елены связана с химией и биологией водных экосистем, с проблемами по их сохранению, с исследованием процессов накопления токсических веществ во всём, что живёт в воде,

в том числе и в рыбе (а это, в конечном счёте, может стать причиной отравления человека).

На протяжении четырех лет Елена работала госслужащим. Её пригласили возглавить тогда только появившийся Национальный совет по аккредитации научных учреждений. Она посчитала, что должна заняться этим ради науки.

— Нужно было начать процесс оценки науки, выйти на параметры, которые способствовали бы развитию и престижности науки, — объясняет Елена причину своего согласия. — Аккредитация — оценка уровня научных исследований, соответствия тематики, научно-методологического потенциала исследований, менеджмента, соответствующим требованиям исследовательского учреждения. Были разработаны критерии и правила, оценки или аккредитации различных сфер НИР (история, литература, искусство, математика, химия, биология, физика, сельское хозяйство и др.). Хорошо, что этот совет был создан, и будет большой ошибкой, если его закроют.

Лаборатория. История успеха.

Елена с гордостью рассказывает о лаборатории, которой она руководит.

— Наша лаборатория — одна из лучших в Институте зоологии (шучу, это сугубо моё личное мнение). В то же время, я не боюсь так говорить, потому что мало таких лабораторий в Академии, которые всего за 2 года получили проектов на сумму более 1 млн. евро. Наша лаборатория является лидером в этом плане в Институте зоологии. И я рада этому.

Радость Елены понятна. Её коллектив и она приложили огромные усилия, чтобы добиться такого результата. Ведь для того, чтобы выиграть в рамках международных программ проекты, нужно соответствовать достаточно высоким требованиям, и главное, чтобы научно-методологический и менеджментский уровень и сама программа работ соответствовала европейскому уровню. Благодаря своим организаторским способностям и знаниям Елене удалось привлечь необходимые денежные средства в оснащение лаборатории современным оборудованием, что в свою очередь и позволило инициировать и получить международные проекты. Один из последних был выигран в декабре 2013 года. Проект предусматривает создание международной научной сети по мониторингу трансграничных экосистем, таких как реки Прут и Дунай. В проекте участвуют 4 учреждения из 3 стран — Молдовы, Румынии, Украины. Срок его реализации — 22 месяца.

Елена Зубкова с мужем и внуком

По словам Елены, она никогда не ждала, что кто-то что-то сделает за неё. Считает, что надо всегда самому браться за дело. Тому учит и своих сотрудников. В своё время, когда Швейцарское агентство по сотрудничеству с Молдовой выделили средства на приобретение оборудования, практически из собственных средств и в сжатые сроки сделали ремонт, приобрели мебель, необходимую для установки новых аппаратов.

— Я – обычный научный сотрудник, и таких много в Академии наук, – говорит Елена. – Я живу наукой. У меня ни суббот, ни воскресений, и многие удивляются тому, когда у меня хватает времени на всё.

Но когда тебе нравится то, ты чем ты занимаешься, то всегда найдёшь и время, и возможности.

Кстати, об уровне работы лаборатории можно судить не только по реализуемым проектам. О нём можно судить и по цитируемости научных публикаций. К примеру, одна из статей, опубликованная в начале 21 столетия, и сегодня широко цитируется не менее чем в 65–75 публикациях в престижных изданиях, и ее результаты оцениваются как пионерские и актуальные. А общее число цитируемости этой работы превысило 500 раз. В этом году результаты лаборатории в рамках выполнения Государственной программы представлены в монографии, опубликованной в престижном издательстве Springer.

Родом из детства

Знакомая фраза, затёртая, кажется, от частого произношения, но каждый раз в случае с интересными личностями приобретающая новый оттенок. Мы все – родом из детства. И для Елены многое в её становлении сыграли те уроки отношения к жизни, которые ей преподали в детстве. Она часто вспоминает мудрость, которую услышала от бабушки, именно тогда, когда ещё была маленькой. И использует её как путевую заметку жизни. Бабушка не раз произносила это мудрое высказывание, каждый раз по-разному, но суть её была такова: делая добро, всё равно доживаешь до зла, но делая зло, не жди добра.

— Она говорила о том, что Бог создал всех людей одинаковыми для того, чтобы жить. Но в то же время разными: у одного карие глаза, у другого – голубые, один любит сладкое, другой – солёное. И самый большой грех, если ты обвиняешь человека в том, что он любит сладкое, когда тебе нравится солёное. Очень хочется, чтобы люди это услышали и поняли и перестали разделять друг друга по национальностям, по вере, по полу.

Нельзя одной ложкой кормить всех и ко всему подходить однобоко! – уверена Елена. – Нужно слышать и одну, и другую сторону, и находить то, что их объединяет. Мы все люди, и все живём под одним небом.

Долго и упорно отстаивая своё право называться учёным, Елена не очень понимает проблему гендерного различия, считая, что она приобретает временами надуманный и спекулятивный характер. Для неё всё просто: главное – чтобы человек был профессионалом своего дела, и неважно, к какому полу он принадлежит. Если он хочет, он всего добьётся.

Сталкивалась ли с трудностями в своей работе в связи с тем, что она женщина, Елена не припомнит. Она рассказывает, как участвовала в приемах с учёными, выше её по статусу и была единственной женщиной среди них. При этом её мнение резко отличалось от высказываний коллег, но никаких проблем потом у неё из-за этого не было. Она привыкла всегда чётко, определённо выражать свои мысли, поступала так всегда и ни разу не пострадала от этого.

Дочка и муж

Единственное, о чём немного жалеет Елена, это о том, что, конечно, из-за большой занятости, не всегда ей не хватало времени на семью. Но поскольку муж – сам учёный и дочка, когда выросла, влилась также в научную семью своих родителей, они всегда понимали и поддерживали Елену. «Я, наверное, ничего не достигла, если бы у меня их не было. Я знаю, что когда нужно, мне всегда поможет моя семья, мои сотрудники», – признаётся она.

Впрочем, Елена как только ей удавалось, проводила время со своими близкими. Пока дочка не закончила школу, она меньше ездила в командировки.

— С мужем мне повезло, – рассказывает она. – Мы всё время друг другу помогали. Я очень хотела, чтобы он первым защитил диссертацию на степень доктора–хабилитат. Но в один из дней он сказал, что не будет защищать диссертацию. Я пыталась переубедить, но напрасно – если муж сказал нет, значит, нет. И тогда решила готовить свою диссертацию на степень доктора–хабилитат.

Муж Елены пользуется большим уважением в институте.

— Если вы спросите в институте, какое отношение к Николаю Зубкову, вам скажут, что он – прекрасный человек. И это самое главное, – уверена она. – В это году исполняется 45 лет как мы вместе. Мы прожили счастливо, ни разу не сказали друг другу какого–то неприличного слова. Самое большое, что могло произойти, – день не разговаривали друг с другом. А в принципе, мы всё время чувствуем друг друга, у нас практически нет секретов, как и какого–то контроля или недоверия. Я очень многому у него научилась. Сама я выросла в селе. А он меня ввёл в мир театра, музыки, изобразительного искусства.

Теперь Елене не часто удаётся с мужем куда–нибудь выйти и с пользой, и с удовольствием провести досуг.

— В последнее время больше всего страдаю о того, что могу себе позволить сходить в театр или ещё куда–нибудь максимум один раз в месяц. И очень мало сегодня читаю художественную литературу. Когда у меня по-

является время, когда я куда-то еду, обязательно беру с собой книгу либо копию из интернета. И только в дороге могу себе позволить почитать.

Женщина и мужчина – особенности подхода к науке

Елена считает, что женщина более мобильна, подвижна. У мужчин белое всегда белое, а чёрное – только чёрное.

— Они иногда не чувствуют серинки и розовинки. Но со мной работают умные мужчины. Я их очень люблю и уважаю. Думаю, что это обоюдно, – говорит она.

Её давний коллега Игорь Шубернецкий считает, что разница между женщинами и мужчинами учёными весьма зыбкая и еле уловимая. За все годы работы в Академии наук Молдовы ему даже не приходило в голову то, что она существует. Лишь когда ему задали вопрос об отличие, он, задумавшись, всё-таки выявил особенности.

— Мне кажется, что женщины как таковые, и в частности учёные, более консервативны, чем мужчины, которые более смелые в решении вопросов. Но, с другой стороны, их частенько заносит не туда, куда, может быть, надо было. И в этом плане женский консерватизм играет положительную роль, – считает он. – Мы – более активны, мы ищем новые горизонты. А женщины нас сдерживают. И это хорошо. Мы гармонично дополняем друг друга. Как мужчина без женщины, так и женщина без мужчины жить не может. Так в быту, так и в науке.

Традиционно считается, что учёный – это всё-таки мужчина. По словам Шубернецкого, обоснование такому устойчивому представлению можно найти, если вспомнить давние времена. В обязанности женщины всегда входило хозяйничать по дому, готовить еду, нянчить детей, а мужчине отводилась роль охотника, ему надо было искать новые места, пропитание для семьи. По прошествии многих сотен лет этот стереотип не изменился. И, в общем, такое распределение ролей на протяжении многих веков сказывается на том, что женщины и мужчины – разные по складу ума, по подходу к решению задач.

Кстати, по мнению учёного, именно из-за стереотипного предубеждения, что мужчина должен быть добытчиком, привёл в нынешнее время к тому, что немалое количество мужчин ушли из науки либо не стали ею заниматься. Ведь известный факт – зарплаты сотрудников Академии скромные. Когда Шубернецкий пришёл работать в лабораторию в 1971 году, то в ней наблюдалось явное доминирование мужчин. Их тогда работало примерно 95%. Сейчас сложилась противоположная ситуация, мужское превалирование сменилось на женское, причём примерно в такой же пропорции.

Если мужчина в обществе воспринимается как кормилец, который должен обеспечить семью, а значит, достойно зарабатывать, то женщине, по общепринятым клише, вроде как и позволительно и даже незарочно зарабатывать немного. Получается, одно известное общественное предубеждение о том, что женщина должна посвятить себя исключительно семье, заставляет её уходить с поприща, а другое – возможность работать за малую зарплату – даёт ей возможность всё-таки реализовать себя, занявшись любимым делом. Но, естественно, всё это относительные умозаключения.

— С одной стороны, тот, кто очень хочет заниматься наукой, так или иначе приходит в неё. С другой стороны, знаю женщин, которым приходилось уходить с работы из-за быта, из-за того, что им нужно было заниматься семьёй, – высказывает существующее противоречие Игорь Шубернецкий. – Если бы дать волю и абсолютно равные возможности, то женщин в науке было бы больше.

По мнению коллеги Елены, женщине руководить женским коллективом намного сложнее. И в этом плане, исходя из существующей ситуации, глава лаборатории сильно усложнила себе задачу, хотя ей успешно удаётся с ней справляться.

— Если в лаборатории преобладают мужчины, лучше, чтобы ведущая была женщина, а когда в коллективе преобладают женщины лучше, чтобы руководителем становился мужчина, – считает Шубернецкий. – А в целом разницы нет. Если руководитель – учёный, умный, целеустремленный, грамотный, не важно, мужчина он или женщина. Не все могут быть руководителями. Это от Бога дано или нет. Несколько тысяч лет назад китайцы вывели аксиому – бизнесом может заниматься только 5% населения. Другим хоть миллионы давай, они всё равно разорятся. Так и в науке. Надо чувствовать свой потолок. И не лезть выше. Умный человек всегда сможет определить своё место, там, где ему комфортно и там, где он сможет себя реализовать в полной мере. Лишь глупый полезет вперед, несмотря ни на что. Поэтому каждый должен соответствовать своей должности.

Наука как образ жизни

Об отсутствии конкуренции в лаборатории говорит и Наталья Бородин. Она – одна из самых молодых научных сотрудников в коллективе и работает здесь 4 года.

— Я с удовольствием прихожу на работу, – рассказывает Наталья. – У моих коллег большой трудовой стаж. Когда пришла, меня хорошо приняли, и мне все помогали. У нас дружный, сплочённый коллектив.

Чувство конкуренции у нас не существует. Не может один специалист самостоятельно всё делать, даже писать научную статью. Над этим работают всем коллективом. И мы всегда можем друг друга заменить, если необходимо.

Наталья Бородин рассказывает, что очень любит свою профессию. То, что наука – малоприбыльное занятие, её никогда не беспокоило. Она с детства мечтала заняться именно наукой. Закончила биологический факультет Госуниверситета по специальности эколог, потом специализировалась на гидробиологии. Затем ушла в декретный отпуск по уходу за ребёнком. А теперь, вернувшись в профессию, трудится над докторской диссертацией. И главное её мечта – достойно защитить работу. «Мне всегда нравилась биология и химия. Мечтала принести какую-то пользу природе», – говорит она.

— У нас в Институте люди дружат, – рассказывает Елена Зубкова. – Мы встречаем новый год, празднуем дни рождения. Это не значит, что обязательно организуются застолья.

Я стараюсь поддерживать тех людей, кто много лет отдал лаборатории и теперь вышел на пенсию. Они работают на пол-, четверть ставки. Когда я пришла сюда на работу, моим непосредственным руководителем был Семён Ефимович Бызгу. Он всегда чувствовал, когда мне нужно помочь. Потому что у нас были зарплаты всего в 70 рублей, а мы – молодые, у нас маленький ребёнок. И сегодня я стараюсь внимательно относиться к моим девочкам. Вижу, когда нужно подойти, помочь добрым словом, а если могу, и чем-то другим.

Я позволяю своим девочкам прийти позже на работу, уйти раньше, потому что понимаю, что такое растить ребёнка, ведь у них у всех дети. Но я точно уверена в них и знаю, что когда экспедиция и нужно срочно обработать собранный материал, вне зависимости от того, выходной это день или будний, утро или поздний вечер, они будут на месте, они всё сделают, как нужно и отдадут делу столько времени, сколько нужно. Ведь мы занимаемся исследованиями природы, а она не ждёт. И научная работа – это образ жизни, а не регистрация прихода и ухода с рабочего места по строгому графику.

Елена Зубкова увлечённо рассказывала обо всём. Переходя с проблем науки на рассказ о своих близких, о своих сотрудниках, о том, как она проводит очень редко появляющиеся минутки свободного времени, и как она мечтает их провести. Затем делясь воспоминаниями о своей жизни и теми уроками, которые ей преподали люди, окружавшие её. И потом снова возвращаясь к науке. И, судя по этому, временна-

ми нестройному логически общению, понимаешь, насколько в жизни этого человека всё переплетено – её личное, семейное с наукой, с её делом, с её отношением к жизни, к людям. И слушать Елену очень интересно, потому что жизнь её необычайно наполнена – делами, мыслями, чувствами, а по большому счёту любовью ко всему, что она делает, и ко всем, кто с ней рядом находится по жизни.

Гендерная статистика в науке

Мы не смогли устоять и в конце статьи решили привести более подробные данные по гендерному аспекту. Ведь гендерная статистика в сфере науки очень разноречива. Женщины в каких-то областях научной деятельности преобладают над мужчинами, а в каких-то уступают. Однако факты красноречиво описывают реальное их положение в научном сообществе республики. При всех заслугах и достижениях женщин в молдавской науке, они практически не имеют права голоса и решений.

Приведём данные нескольких источников. Например, в отчёте Национального бюро статистики отмечается, что по состоянию на 31 декабря 2013 года в единицах по исследованиям–разработкам работал 4 981 человек (в том числе 52% женщин), что на 2,7% меньше, чем в 2012 году.

В 2013 году число исследователей с докторской степенью оставалось относительно постоянным и составило 1 333 человек, из которых женщин – 629 человек (47,2%). Численность исследователей с ученой степенью доктора–хабилитат было 375 человек, что на 3,8% меньше, чем в 2012 году. Доля женщин с этой учёной степенью составила 18,1%. И в то же время в 2013 году доля женщин из общего числа тех, то проходил постдокторантуру, составила 60%.

Интересные данные опубликовал академик, председатель Национального совета по аккредитации и аттестации Валериу Канцер. Свою статью он озаглавил так: «Женщина в сфере исследований: гендерная статистика. Кто поведёт Золушку на бал?». Так вот, исходя из неё, в 2013 году аттестационной комиссией была присвоена степень доктора наук 167 человекам, которые провели исследование и защитили докторскую диссертацию в разных областях знаний. Из них 99 женщин, что составляет 59,3% от общего числа.

Между тем, в Академии наук в настоящее время состоит 97 действительных членов–корреспондентов (цифра остается постоянной в пределах около 100 человек), из которых в течение уже многих лет только 3 женщины. Статья публиковалась до выборов президента

Академии наук Молдовы, и учёный привёл любопытный факт в связи с этим событием.

«Согласно уставу, – отметил он в статье, – в выборах президента АНМ в апреле нынешнего года участвуют члены АНМ и 78 докторов-хабилитат в качестве членов Ассамблеи АНМ, в том числе 12 женщин (или 15%). Из 175 человек, которые решают судьбу Академии наук, выбирая своего президента на ближайшие шесть лет, только 8,5 % женщин получают возможность высказаться на этот счёт».

То есть при том, что женщины активно осваивают науку, им практически не дают возможности выразить своего мнения по судьбе Академии. Хотя они уже в том количестве, когда могли бы получить равное с мужчинами право решать будущее научного сообщества страны.

Nina NECULCE

Reporteră, ziarul
„Observatorul de Nord”, Soroca

Antreprenoarea care șterge stereotipurile de gen

Potrivit statisticilor femeile din Moldova conduc 27% din afacerile de pe teritoriul țării. Dintre acestea 85% sunt din mediul urban și numai 15% din cele peste un milion de femei de la sate sunt antrenate în afaceri. În raionul Soroca din 151 de agenți economici din domeniul agriculturii doar 10 sunt femei. Printre ele se numără și antreprenoarea Valentina Marciuc, care de 14 ani stă în fruntea Gospodăriei Țărănești (GT) „Marciuc Valentina”, situată pe teritoriul satului Iarova. Gospodăria cuprinde în prezent 1370 hectare de teren agricol, iar conducătoarea demonstrează că se poate face remarcată în domeniul antreprenoriatului. Ea spune că femeile pot la fel de bine, sau chiar mai bine decât bărbații, să dirijeze o gospodărie agricolă. Eroina acestei istorii de succes este exemplul de femeie, care așa cum spunea experta de gen Daniela Terzi-Barbaroșie la un curs de instruire pentru jurnaliști „reușește să fie și parteneră de cuplu de excepție, și mamă minunată, dar și profesionistă valoroasă”.

A hotărât să șteargă stereotipul

Născută pe 18 ianuarie 1962 în satul Iarova, după absolvirea școlii medii, Valentina a hotărât să se facă contabilă. Și s-a făcut. Biografia de muncă a început-o în fostul colhoz din localitate. În-zestrată cu libertate și flexibilitate în raționament a pătruns rapid în tainele meseriei, consacrandu-i-se cu dăruire timp de 19 ani. Rămăsă fără loc de muncă, în 1999 când colhozul se destrămasese și nu i se mai dădea nicio șansă, și când o mulțime de terenuri erau împărăginate, s-a pus la cale cu soțul, care lucrase conducător la brigada de tractoare, să înființeze o gospodărie țărăneasă și să despărăginească acele terenuri. Dacă prin tradiție bărbații erau cei aflați în fruntea gospodăriilor agricole, Valentina a hotărât să șteargă stereotipul. S-a documentat, a calculat, a analizat atent, a participat la careva instruiri de management și a pornit cu încredere și entuziasm afacerea,

ajutată la înfăptuirea lucrărilor agrotehnice de către soțul său. Au pornit-o cu 200 hectare. Pentru început au procurat tehnică nouă. Oamenii au văzut că pământurile se lucrează bine, se dă bine la cotă și s-au pus pe gânduri cum să facă și ce să facă cu pământul lor. Percepută de majoritatea locuitorilor satului drept o femeie care știe să facă lucrurile corect, încet-încet ei au pornit să-i încredințeze pământul. Astfel GT „Marciuc Valentina” a ajuns să ofere 70 de locuri de muncă (dintre care 30 permanente ocupate de 25 de femei), să numere 1370 de hectare de terenuri, 15 - proprietate privată, restul arendate de la 670 de cotași. Angajații se bucură zilnic de prânzuri gratuite din partea gospodăriei. Fie că servesc masa la cantină sau li se duce în câmp. Din meniu nu lipsește carnea, legumele, fructele. „ Fac câte un praznic în fiecare zi în numele Domnului și simt că EL îmi dă puteri în drumul meu care nu a fost și nu este ușor, având în vedere în primul rând dublul rol pe care îl are o femeie: cel profesional și cel de familie. În al doilea rând, în agricultura Moldovei a fost greu la începutul privatizării, e greu și acuma. Dar am riscat, am negociat cu statul, considerând că înapoi cale nu există. E trist că nu avem o asociație care să se gândească la noi, producătorii agricoli, să ne ajute să comercializăm producția la prețuri convenabile. De multe ori vindem la un preț de nimic roada crescută cu atâtea cheltuieli. Când ajungem toamna, vin intermediarii și o cumpără de la noi cu un leu pentru 1kg, și pe urmă o vând cu 4-5 lei. Ne îngroapă și politica fiscală. În asemenea condiții e nevoie de o mare capacitate și de efort, altfel nu reziști. Trebuie să muncești foarte mult, informându-te și perfecționându-te continuu”, spune Valentina Marciuc.

„Uneori cu un zâmbet obțin mai ușor unele lucruri decât le pot obține bărbații”

Deprinsă de acasă să facă lucrul bine, și-a încurajat copiii să rămână să muncească în sat. Obligațiunile în afacerea lor de familie se împart în felul următor: soțul, Boris Marciuc, are în vizor agronomia, fiul Alexandru e responsabil de tehnică, fiica Olga o ajută pe mama în contabilitate. E studentă la frecvență redusă, face două facultăți în paralel la ASEM- Contabilitate și Turism și servicii hoteliere. Olga stăpânește cu încredere volanul mașinii, atunci când e nevoie urcă și pe tractor și pe combină. Am întrebat-o cum începe o zi în familie: „ La ceaiul de dimineață se pune țara la cale. Mama dă tonul în toate. Am o mămică minunată! Ea e cu bagheta dirijorală în mână. Astăzi, de exemplu, după ce am convenit cine și ce are de făcut, mama a mers în contabilitate, tata - pe câmp, fratele - la Soroca cu niște chestiuni, iar eu am pregătit documentele pentru subvenții. Eu fac totul la întocmirea actelor, mama doar verifică și semnează. Tot eu fac și transferurile la bancă. Îmi place. Mi se deschid ușile peste tot. Uneori cu un zâmbet obțin mai ușor unele lucruri decât

Valentina Marciuc în livada tânără, care intră în rod

le pot obține bărbații. Cred că o să rămân să lucrez cu mama la contabilitate. Turismul va fi așa, ca o pasiune, dar poate în viitor mă voi implica și în dezvoltarea turismului rural”.

Satisfăcut că are un loc de muncă acasă e fiul Alexandru, care locuiește cu familia sa într-o ogradă cu părinții. Despre mama spune că e cea mai bună mamă și bunică, este perseverentă, muncește mult și are mare putere de convingere. E foarte ambițioasă, hotărâtă să reușească în tot ce-și propune și să acorde atenția cuvenită atât lucrului, cât și familiei. Membrii familiei o sprijină în toate, înțeleg că nu e ușor să fii și conducător bun, și soție, și mamă, și bunică. „Și iarnă, și vară duce dorul serilor când să poată să ne aștepte ea la bucatărie cu masa pusă. Dar de cele mai multe ori soția și sora pregătesc cina”, mai spune Alexandru.

„Mă simt pe picior de egalitate cu bărbații la accesarea creditelor”

Discuția cu agronomul Boris Marciuc, soțul eroinei, am început-o de la educația de gen, egalitatea de șanse. „Păi la noi în familie e democrație. Mă

simt împlinit în relația noastră de cuplu. Toți avem șanse egale. Nimeni nu se simte umilit sau înjosit în acest aspect. Dar cineva trebuie să fie lider. Soția probabil că din naștere are acest instinct al afacerilor. Ea știe că nu poți face o afacere durabilă dacă nu crezi mereu. La consiliul familiei analizăm împreună toate aspectele activității noastre. Ca să prelucrăm bine pământul am hotărât împreună să investim în primul rând în tehnică. Fără tehnică performantă nu faci nimic în ziua de azi”, a declarat agronomul. Contractând credite au procurat un tractor universal cu o capacitate de peste 200 de cai putere, trei combine, o semănătoare performantă și încă câteva agregate de ultimă generație. Floarea soarelui anul acesta au semănat-o fără a prelucra pământul înainte de semănat. Noul agregat înfăptuiește concomitent și prelucrarea solului, și semănatul. Familia Marciuc se bucură acum că pe toate câmpurile plantele arată frumos: și grâul, și sfecla de zahăr, și soia, și floarea-soarelui, și porumbul, și mai nou, inul. Pentru prima dată cu titlu de experiment au semănat primăvara aceasta 55 hectare de in. E o premieră și pentru raion. O roadă bogată promite livada tânără, care intră în rod și care se întinde pe o suprafață de 60 de hectare. Antreprenoarea și-a propus să aibă o livadă la fel de frumoasă cum a fost pe timpuri la Iarova livada boierului Vinogradschi. În afară de copaci de măr au sădit și alte soiuri: cais, vișin, prun. Au instalat deja sistemul de irigare prin picurare. Cu gândul la păstrarea fructelor au început construcția unei camere frigorifice cu capacitatea de 1000 de tone. Apoi urmează să construiască și o casă de ambalare cu linie de sortare. Am întrebat-o dacă nu are teamă de împrumuturi. Mi-a răspuns zâmbind: „De ce să am? Lucrez”. Știind că mai multe femei din lumea afacerilor se plâng că nu au acces la credite, în timp ce bărbații le pot obține mai ușor, așteptam să aud că se confruntă și dânsa cu această problemă. Răspunsul însă a fost altul: „Mă simt pe picior de egalitate cu bărbații și la acest capitol. Nu am probleme. Am reușit să conving băncile că sunt competentă și pot avea încredere în mine. Mă strădui să fiu alături de colegii bărbați fruntași, învățând de la ei. Mă ajută foarte mult cu sfaturi utile experimentatul coleg, vecin cu câmpurile, Pavel Cebotari, directorul SRL „Oclanda Agro”.

Cea mai bună femeie din agricultura raionului

Maria Mitrofan, consultant la filiala Soroca a Camerei de Comerț și Industrie susține că povestea Valentinei Marciuc e ca o lecție deschisă despre responsabilitate, profesionalism, dăruire și carieră de succes. În repetate rânduri a fost nominalizată la concursul „Antreprenorul anului”.

Ce crede despre Valentina Marciuc și antreprenoriatul feminin cel mai influent om din agricultura raionului și chiar a republicii, Alexei Florea, directorul SRL „Prietenia Agro”: „E o femeie puternică. E mai puternică decât

mulți bărbați. Are capacități de analiză și negocieri. A investit timp, bani, multă muncă și mult efort propriu în gospodăria pe care o conduce și se situează pe aceeași treaptă cu cei mai buni lideri din agricultură. Și nu e de mirare, în contextul vremurilor de azi au crescut șansele pentru femeile de la sate și nu numai ca să-și dezvolte o carieră de succes, să-și inițieze propriile afaceri, dar mai mult, ele sunt în stare să acorde atenția cuvenită atât carierei, cât și familiei. E îmbucurător că în agricultura raionului avem mai multe femei care dovedesc că nu sunt sexul slab, ci sexul frumos și puternic”.

Serghei Slutu, șeful Direcției raionale Agricultură și alimentație spune cu mândrie: „Valentina Marciuc este o femeie cu caracter, foarte curajoasă. Atunci când s-a pus problema de prelucrat pământurile rămase în paragină, ea și-a asumat această responsabilitate și a format GT. Soțul ei, domnul Boris, s-a cam speriat atunci, dar Valentina l-a încurajat s-o urmeze, să meargă înainte. Ea cântărește foarte bine cifrele, are abilități manageriale, ambiția de a reuși. Este una dintre cele mai bune femei din agricultură în raion, îi depășește pe mulți bărbați după rezultatele înregistrate. În fiecare an când se fac totalurile anului agricol, doamna Marciuc se situează pe unul din primele trei locuri. Ea ne-a dovedit că atât stilul masculin de conducere, cât și cel feminin pot fi la fel de eficiente”.

Din gândurile experților de gen

Valentina Marciuc e una dintre femeile care a devenit de succes în lumea afacerilor din mediul rural, o lume dură, rezervată aparent bărbaților, care uneori poate fi topită cu un zâmbet, căldură, afecțiune, iubire, dar și profesionalism și curaj. Și totuși numărul femeilor de la sate implicate în activități antreprenoriale este mic în Moldova. Și asta de cele mai multe ori din cauza unor stereotipuri și prejudecăți persistente în societatea noastră.

Daniela Terzi-Barbaroșie, expertă de gen, Centrul

„Parteneriat pentru Dezvoltare”: “Egalitatea în drepturi, din păcate, nu garantează în mod automat și egalitatea de șanse și, cu atât mai mult, nu eliberează mentalitățile umane de stereotipuri și prejudecăți. Nu salubriază suflete închilozate în convingeri perimate. De multe ori femeile chiar dacă au aptitudini și capacități nu se lansează în afaceri, pentru a evita potențiale nemulțumiri din partea celor din jur sau învinuiri de neglijență în raport cu familia. Sau blamare pentru sfidarea „bunului simț”, conform căruia „jupâneasa ține casa, iar jupânul ține drumul”. Țasta e folclorul cu care creștem! Nu curajul lipsește femeilor, ci

încurajarea de a învinge stereotipurile și prejudecățile. Iar cei care ar trebui să le încurajeze sunt mai preocupați de propriul interes (adică fotoliu), decât de un parteneriat de gen autentic. Mă bucură însă faptul că prototipul feminin tradițional nu mai e atât de răspândit și că există tot mai mulți bărbați feminiști (fie că știu sau nu acest lucru). Azi tot mai multe doamne încearcă să îmbine cariera cu familia”.

Valentina Bodrug-Lungu, președinta „Gender-Centru”:

„Există încă stereotipul că o femeie nu poate să conducă o instituție, dar și o serie de bariere structurale care limitează participarea femeilor în viața publică...Avem bărbați și femei de calitate. Trebuie să tratăm pe fiecare din perspectiva calității și nu a genului. Femeile nu trebuie să uite că au aceleași posibilități de afirmare ca și bărbații”.

Ecaterina Mardarovici, directoarea Clubului politic al

femeilor 50/50: „Femeile și bărbații se bucură de aceeași libertate în a-și realiza aspirațiile. Contrar datelor statistice care arată o discrepanță ușoară în ocuparea bărbaților vs femei, situația este departe de a putea fi considerată una echitabilă. Acest lucru este resimțit îndeosebi în regiunile rurale ale Moldovei. Avem nevoie de un cadru legal eficient care ar încuraja femeia din mediul rural și nu numai să se lanseze în lumea afacerilor”.

Liliana CROITOR

Reporteră,
portalul www.ialovenionline.md,
Ialoveni

Femeile continuă să fie o minoritate în consiliile locale

În ultimii ani, societatea civilă din Moldova este activ implicată în sporirea participării politice a femeilor, iar clasa politică are o poziție uneori ambiguă față de acest subiect. Cu toate acestea, în raionul Ialoveni avem doar 68 de femei și tocmai 258 de bărbați în consiliile locale, în timp ce numărul general de populație este de 51,9 % femei și 48,1 % bărbați. Chiar dacă după alegerile locale din 2011, a crescut numărul primarilor femei, prezența genului feminin în componența consiliilor locale este încă una mică. Pentru a vedea care sunt realitățile de gen în acest domeniu, am realizat o analiză a situației din raionul Ialoveni.

În raionul Ialoveni sunt 34 de localități cu 25 de primării și respectiv tot atâtea consilii locale. Conform recensământului din 2004, raionul are o populație de 97 704 de locuitori. Conform rezultatelor alegerilor locale din 2011 oferite de Comisia Electorală Centrală (CEC), în consiliile locale (comunale, satești și orașenesc) din raionul Ialoveni sunt 327 de consilieri, dintre care 258 sunt bărbați și doar 68 de femei. (Figura 1)

Raportul femei/bărbați în consiliile locale din raionul Ialoveni

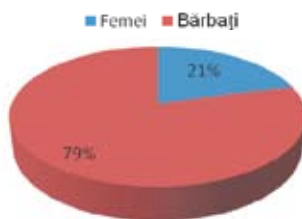

Figura 1

Printre localitățile cu cel mai mare număr de consilieri este orașul Ialoveni și satul Costești, cu circa 23 de consilieri fiecare. Dar și aici femeile sunt în minoritate. De exemplu în or. Ialoveni sunt doar cinci femei, iar în Costești și mai puține – trei. O altă localitate cu un număr mare de consilieri este comuna Răzeni, unde din 17 aleși locali doar trei sunt femei.

Există însă și localități în care numărul femeilor în componența consiliilor este aproape egal cu numărul bărbaților. În satele Ulmu și Zămbreni, din cei 13 consilieri – 6 sunt femei. Cu toate acestea, cuvântul femeilor în luarea deciziilor este condiționat de apartenența politică. **„Femeile se conformează pe linie de partid”, ne-a declarat o consilieră dintr-o localitate din raionul Ialoveni, care a dorit să-și păstreze anonimatul.**

Există și femei care nu prea țin cont de apartenența politică și votează pentru interesul comunității. Veronica Bârcă este consilieră în satul Ulmu din partea PPCD – în viziunea ei, un partid „mort” în r. Ialoveni și nu numai. Ea ne-a spus că apartenența politică nu este un impediment și nu dă importanță partidului, iar votul ei va fi întotdeauna pentru dezvoltarea satului.

Există și localități în consiliile cărora nu există nici o femeie, care ar participa la procesul decizional. Așa situație este înregistrată în satele Dănceni și Cărbuna.

În figura 2 puteți vedea numărul de consilieri femei din cele 25 de localități din raion.

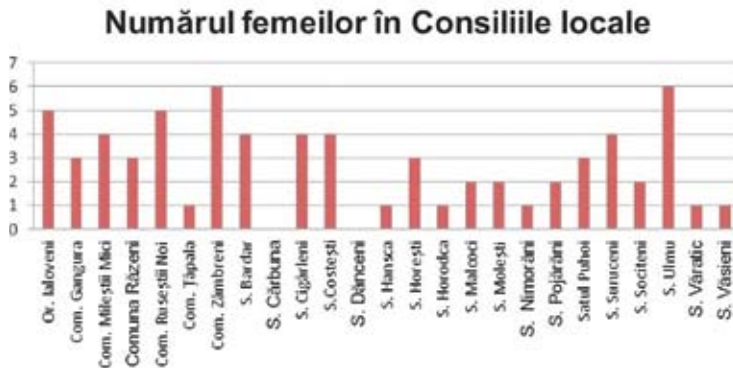

Figura 2

Imagine simbol: coeoydailypress.com

Femeile participă, comunitatea se dezvoltă

Până la alegerile locale din 5 iunie 2011, în satul Văsieni nu era prezentă **nici o femeie** în consiliul local. La inițiativa Ninei Mihalache, președinta unei organizații nonguvernamentale locale, la începutul anului 2011 a fost realizat un proiectul „Femeia participă – comunitatea se dezvoltă”. Acesta prevedea instruirea a 15 femei și motivarea lor privind implicarea în procesul de luare a deciziilor în comunitate. Participantele la programul de instruire au fost informate despre egalitatea de șanse, rolul femeii în comunitate, participarea politică a femeii la nivel local și au fost încurajate să participe la alegerile locale din acel an.

Beneficiarele proiectului au realizat o serie de acțiuni prin care și-au demonstrat dorința de a participa la viața politică și în procesul de luare a deciziilor. Principalul lor îndemn era includerea femeilor pe locurile eligibile în listele electorale pentru alegerile locale.

Nina Mihalache spune că: „La început a fost o problemă, liderii de partid considerau că femeile nu sunt suficient de pregătite, exista stereotipul că femeia e bună, dar nu în politică. În urma activităților și întrunirilor pe care le-am avut cu liderii politici din localitate, ei au acceptat femeii pe listele de partid. Unii lideri au fost receptivi, veneau cu propuneri, iar femeile au

căpătat încredere în forțele lor și au demonstrat că pot reuși. De asemenea, am organizat mai multe întâlniri cu femeile din raion care s-au afirmat în viața social-politică. A fost și acesta un exemplu și un stimulent bun pentru femeile noastre.”

Ala Macari – este profesoară de istorie în liceul din localitate și singura femeie consilieră din Văsieni, care a reușit să ajungă în consiliul local în urma acestui proiect. În Consiliu este președinta Comisiei pentru Sănătate și Învățământ. Cu toate că este singura femeie într-o componență de 13 consilieri, ea afirmă că nu e dificil să ia decizii, pentru că este informată despre necesitățile cetățenilor. „La început consilierii mă priveau mai straniu, cam de sus, fiind obișnuiți cu o componență sută la sută - bărbați. Acum însă, sunt mai prietenoși, cu unii suntem și colegi de serviciu”, a afirmat Ala Macari.

Lupta partidelor și intereselor locale

Conform copiilor proceselor verbale oferite de CEC, Partidul Liberal Democrat din Moldova (PLDM) are cel mai mare număr de consilieri locali - 113 de consilieri în total, urmat de Partidul Democrat din Moldova (PDM) cu 69 și Partidul Liberal (PL) cu 64.

În figura 3 puteți vedea numărul total de consilieri, reprezentanți ai partidelor politice, raionul Ialoveni.

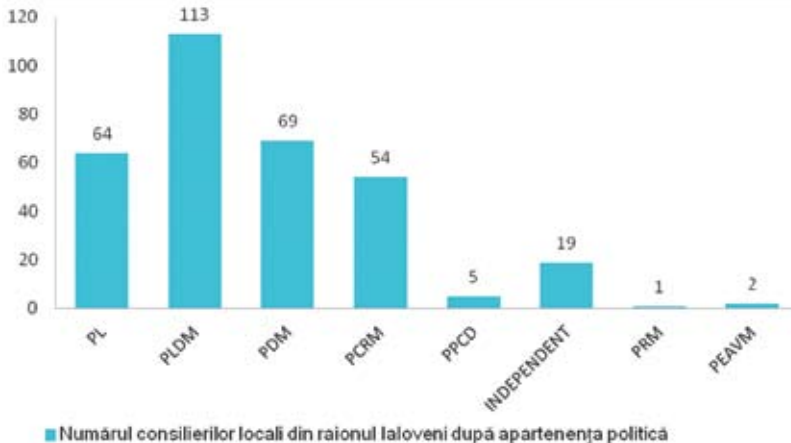

Figura nr. 3

La începutul articolului menționez că bărbații constituie o majoritate covârșitoare în aproape toate consiliile locale din raion. După culoarea politică cei mai mulți consilieri bărbați îi are PLDM – 94, urmat de PL cu 51 de consilieri.

În figura 4 - numărul de bărbați consilieri conform apartenenței politice.

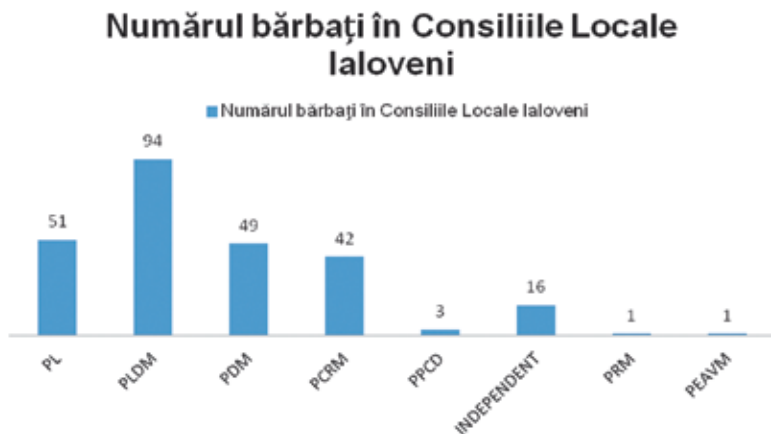

Figura nr. 4

Cu cele mai multe femei în Consiliile locale se numără PDM cu 20 de femei, precedat de PLDM cu 19 femei. (Figura nr. 5)

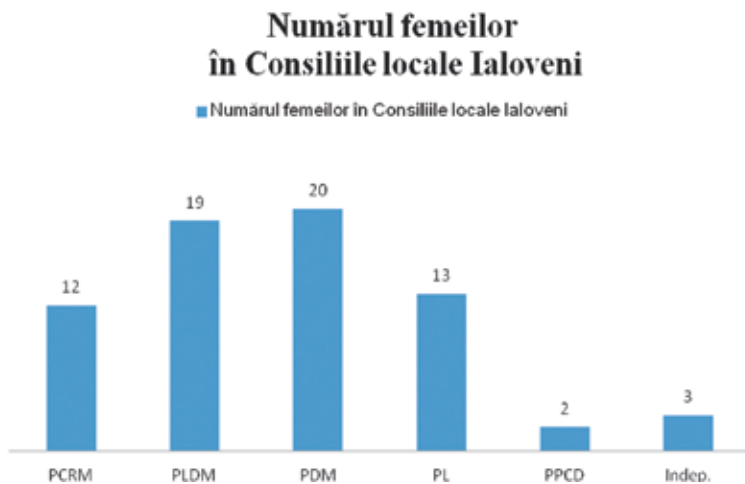

Figura nr. 5

Am discutat cu liderii a două partide din raionul Ialoveni, care au cel mai mare număr de consilieri locali, despre implicarea femeilor în politică și luarea deciziilor. Părerile au fost diferite și pe alocuri „înfloritoare”. Pe de o parte, liderii politici locali afirmă că partidul lor promovează și susține implicarea femeilor în viața politică, dar pe de altă parte țin să reamintească despre rolul femeii în familie și la creșterea copiilor.

Sorin Tozlovan, secretar al Organizației Teritoriale a PLDM ne-a spus: „Noi promovăm intens participarea femeilor în viața politică, eu consider că numărul mai mare de femei implicate în politică va determina ca țara să se dezvolte mai bine”. În viziunea sa procentul mic de femei în consiliile locale se datorează faptului că femeile din Moldova nu prea vor să se implice activ în viața politică și asta probabil din cauza politicii statului, care a fost până acum față de acest subiect, dar și din motivul că imaginea activităților politice este considerată una murdară. „În schimb femeile care s-au implicat în politică au înțeles foarte bine că prin intermediul acestei activități pot schimba lucrurile în bine și ele asta și fac la noi în partid”, a subliniat Sorin Tozlovan.

Anatolie Melenciuc, președintele Organizației Teritoriale Ialoveni a PDM ne-a spus că agenda politică a partidului pe care îl reprezintă pentru alegerile parlamentare și locale a prevăzut o componență de 30% femei în listele electorale. El consideră că partidul său și-a îndeplinit acest scop, având un număr de aproximativ de 30 de % femei în politică.

„În consiliile locale ar trebui să fie numai femei. Bărbații se mai înțeleg între ei „la o bere”, azi se împacă cu unul, mâine negociază cu altul și de multe ori votează după principiul – „azi votez pentru tine, mâine votezi tu pentru mine”. Spre bucuria noastră femeile nu sunt așa. Ele au o logică corectă, o gândire limpede și susțin întotdeauna inițiativele care sunt în avantajul comunității”, a menționat A. Melenciuc. Fiind adeptul egalității de gen, Anatolie Melenciuc a mai adăugat: „Femeia trebuie să facă politică, dar să nu uite nici de familie și de copii”.

De parcă bărbații care sunt prezenți pe arena politică nu trebuie să participe la educarea copiilor?

O parte din vină o poartă partidele politice

Am solicitat opinia unui expert despre participarea femeilor în viața politică și care ar fi metodele care ar stimula participarea acestora în procesul decizional. Am discutat cu Alexei Buzu, director executiv al Centrului Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD).

El spune că activitatea unui consiliu local se bazează pe principiul de reprezentare. Astfel, consilierii adoptă decizii în numele comunității,

reprezentând diferite grupuri ale comunității în acest proces. Dacă un grup semnificativ al comunității nu este reprezentat adecvat în procesul de luare a deciziilor atunci acest proces este viciat și atunci comunitatea are de suferit. „Rolul femeilor în activitatea consiliilor este foarte importantă din acest punct de vedere. În activitatea mea am văzut foarte multe femei active și profesioniste în cadrul administrației publice locale atât la nivel de funcționari publici, primare cât și consiliere”, a declarat Alexei Buzu.

De asemenea, am dorit să aflăm viziunea expertului privind posibilitățile și metodele care ar spori participarea femeilor în procesul decizional.

În acest context, Alexei Buzu menționează că în primul rând sunt de vină partidele politice, care de cele mai multe ori preferă să promoveze bărbați în calitate de candidați. Apoi decizia de a candida pentru o femeie este mult mai dificilă comparativ cu cea a unui bărbat. De cele mai multe ori, bărbatul nu se gândește la impactul pe care îl va avea campania electorală și activitatea sa politică asupra familiei. Iar femeile – da. Aceste două elemente creează un cerc vicios care determină numărul mic al femeilor implicate în politică.

„O metodă ar fi reformarea partidelor. În special, modul în care partidele desemnează candidații pentru funcții electivă și de conducere. Cota minimă de reprezentare aprobată de mai multe țări s-a dovedit a fi una utilă în acest sens. Cota ar obliga șeful de partid să lărgescă reprezentarea candidaților din cadrul partidelor. Un alt element util ar fi reformarea modului în care partidele sunt finanțate. Sunt sigur că mai multă transparență în acest proces ar însemna mai multe femei și mai puține interese înguste în cadrul partidelor politice”, a declarat Alexei Buzu, director executiv al CPD.

Peste 30 de ONG-uri solicită urgentarea legislației privind asigurarea participării femeii în procesul decizional

La începutul lunii mai, un grup de 32 de organizații neguvernamentale au solicitat deputaților să urgenteze adoptarea legislației privind asigurarea egalității dintre femei și bărbați în procesul electoral și politic. Amendamentele prevăd mai multe măsuri, inclusiv introducerea cotei de reprezentare minimă de 40% a femeilor și bărbaților pe listele de candidați în Parlament și Guvern, interzicerea publicității sexiste, asigurarea dreptului bărbaților la concediu paternal, protecție suplimentară și sancțiuni pentru încălcarea principiului egalității de gen. Solicitarea a fost expusă într-un Apel public adresat deputaților Parlamentului Republicii Moldova și urmează a fi votată sau respinsă de către parlamentari.

Victoria BORODIN

Jurnalistă freelancer,
Chișinău

Tânăra agronomă: Să fii sau să nu fii student la agronomie – dilema fiecărui absolvent

Există meserii care cu greu și-au găsit genul feminin sau masculin în limba română, deoarece societatea noastră vede ca o regulă nescrisă că unele meserii sunt practicate exclusiv de bărbați, iar altele de femei. De cele mai multe ori, stereotipurile de gen inoculate de societate pun piciorul în pragul profesiei preferate și nu permit dezvoltarea acesteia. Totuși, există femei și bărbați care s-au încăpățânat să creadă că orice meserie făcută de o persoană poate fi practică și de sexul opus. Un exemplu al femeilor care practică o meserie considerată masculină este Ecaterina Macari, studentă la Facultatea de Agronomie, care a trecut peste prejudecăți și nu regretă că a ales această branșă. Deși încă studiază, Ecaterina a reușit să muncească în calitate de agronomă, ceea ce i-a întărit și mai mult convingerile că această profesie o caracterizează cel mai bine.

Se miră lumea...

Deși nu a visat să studieze și mai apoi să lucreze în acest domeniu, tânăra agronomă consideră că această meserie i se potrivește cel mai bine. Invitată la o discuție chiar în serele Universității Agricole din Moldova, Ecaterina îmi povestește că la început i-a fost dificil să se adapteze anturajului, în primul rând, deoarece agronomia este un domeniu masculinizat. „Doriința mea a fost să fac studii la Universitatea de Medicină și Farmaceutică, însă, înainte de a candida la un loc bugetar, am reflectat asupra meseriilor din domeniul medical și cel agrar, optând pentru o profesie în agronomie. La început a fost dificil, dat fiind faptul că am fost o grupă de 34 de persoane, dintre care doar 6 erau fete. Nu am avut o motivație puternică sau un sfat al cuiva însă totul a început de la faptul că îmi place să fac

Ecaterina Macari, studentă la Facultatea de Agronomie a Universității Agrare din Moldova

lucruri diferite, să am realizări pe care mulți ar ezita să le facă. Știam din start că este un domeniu specific bărbaților, dar am spus de ce să nu încerc. Mulți prieteni se mai miră de alegerea mea, neobișnuindu-se cu ceea ce fac”.

Ecaterina spune că nu contează ce meserie practici, atâta timp cât ești în armonie cu propria persoană și îți urmezi visul. „Părinții mei sunt fermieri care au 2 ha de pământ. Când i-am anunțat că vreau să devin agronomă dâșii nu au spus nici da nici nu, totul rămăsese la discreția mea. Acum însă pot spune cu fermitate că este bine să-ți urmezi calea spre realizarea visului. Am făcut o alegere reușită, având un precedent, un prieten care are o carieră de succes în acest domeniu, iar eu încerc să-mi formeze perspective de viitor asemănătoare”, spune tânăra agronomă.

Societatea crede că femeile nu văd, nu aud, nu simt că sunt discriminate

Deși a știut din start că nu este o meserie pentru femei, Ecaterina îmi spune că nu o deranjează prea mult comentariile celor care nu acceptă să vadă

o femeie într-o meserie considerată a fi mai potrivită pentru bărbați. „Femeia a devenit mai emancipată, dar societatea nu este educată să o primească. Deși majoritatea afirmă că femeile nu sunt discriminate, acestea sunt privite cu alți ochi, în special la începutul carierei, atunci când ele nu pot demonstra aptitudinile și abilitățile pe care le au. Am fost în situații când a trebuit să explic bărbaților cum stau lucrurile în agronomie, cum mă descurc și fac față provocărilor, pentru că, de fapt, numărul femeilor și al bărbaților pe piața muncii, în domeniul agrar, este egal, totuși, mai puține femei aleg să facă o facultate. Doar atunci neîncrederea într-o viitoare agronomă a dispărut, deși nu total. Societatea crede că femeile nu văd, nu aud, nu simt că sunt discriminate, dar este tocmai invers”.

Agronomia ne învață că planta de la suprafață nu are cum să crească-n gol, când n-are hrană la subsol, scria un epigraf român.

Când a văzut pentru prima dată terenurile, pline de ciulini până la brâu, Ecaterina a intuit că este o provocare. După ce a muncit câteva zile în câmp, a înțeles că agronomia nu este pentru orișicine, astfel, doar omul harnic și devotat meseriei ar putea rezista în natură. „Când am mers pentru prima dată în câmp nu știam ce să fac, cum să acționez și să demonstrez că am abilități în agronomie. Cultura era ieșită, iar profesorul ne întreba dacă este grâu sau orz, noi eram timizi, ne era frică să răspundem ca nu cumva să greșim. După doar câteva zile de muncă, am înțeles care este cu adevărat specificul agronomiei, întărindu-mi, totodată, convingerile că specialitatea aleasă mă caracterizează în întregime”. Bărbații preferă să muncească în compania femeilor agronomi, deoarece acestea percep diferit lucrurile, sunt mai intuitive și acceptă cu ușurință provocările naturii, spune Ecaterina. „Să știți că bărbații agronomi respectă femeile care practică această meserie, sunt mai atenți la detalii și încearcă să învețe stilul feminin, care este mai temeinic. Când am văzut pentru prima dată terenurile, pline de ciulini până la brâu, nu am crezut că voi reuși să descopăr toată frumusețea agronomiei, colegii băieți au fost însă mai reticenți. Dar am riscat, am depus mult efort și la moment nu regret alegerea făcută”.

Într-un domeniu masculinizat, femeia trebuie să dea tot ceea ce are mai bun

Relațiile cu colegii și cadrele didactice sunt bune, îmi spune tânăra agronomă. Profesorii nu fac distincții între o tânără și un tânăr specialist, deși fetele sunt scutite de practici care presupun munci la mașinile agricole. La catedră a avut doar două profesoare, iar la muncă o singură colegă. „Din fericire, atât la facultate, cât și la muncă nu am fost discriminată, iar aceasta se explică prin faptul că persoanele de sex opus care muncesc împreună văd lucruri reale,

nu văd diferențe, respectiv ei sunt toleranți. Cadrele didactice încearcă să nu delimiteze un viitor specialist pe principiul femeie sau bărbat, pentru că până la urmă contează calitatea și modul în care reușiți să-ți faci meseria. Nici colegii nu își permit să discrimineze o colegă, așa cum ei au nevoie de ajutorul fetelor”, spune Ecaterina, zâmbind.

Sectorul agricol este un sector în care încă sunt angajate multe femei

Și bărbații sunt încântați de curajul femeilor din agronomie. Ștefan Țurcanu, colegul Ecaterinei este de părere că agronomia în sine este un lucru de preț, deși nu corespunde prea mult femeilor. „Agronomia cuprinde un domeniu larg de activități, astfel noi suntem pregătiți de a fi nu doar agronomi, ci și economiști, psihologi, antreprenori, oratori buni. Este o specialitate dinamică și interesantă, iar acest lucru o confirmă faptul că primul președinte al Republicii Moldova, Mircea Snegur, a absolvit Facultatea de Agronomie. Tinerele agronome au posibilitatea de a practica diferite profesii, de la consultant în diferite produse fitosanitare, până la inspector în domeniul ecologiei. Agronomul trebuie să fie mereu în câmp, sub soare, ploii și vânt, ceea ce nu cred că e potrivit pentru femeie. Însă practicând alte activități înrudite cu acest domeniu este destul de real și de apreciat ca femeile să îmbrățișeze această profesie”.

Deși se consideră că agricultura este un domeniu destinat bărbaților, în ultimii ani tot mai multe femei încearcă să spargă acest stereotip, lansând afaceri de succes în domeniul agricol. Numărul exact al femeilor agronome din Moldova nu este cunoscut, dar Biroul Național de Statistică estimează că, în prezent, 78 la sută din femei sunt implicate în activități agricole.

Agricultura este un sector în care încă sunt angajate multe femei. În Uniunea Europeană, sectorul dat este al cincilea mare angajator atât al bărbaților, cât și al femeilor, circa 5% din totalul forței de muncă și al șaptelea mare angajator al femeilor, având angajate 3% din femei. În Grecia și Portugalia, agricultura este încă principalul angajator al femeilor. În mod tradițional, o fermă din Europa este o afacere de familie, administrată adesea de un cuplu, soția ajutându-și soțul cu numeroase sarcini zilnice, astfel dintre lucrătorii din familie în agricultură, 38% sunt femei, arată Agenția europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă.

Cristina CHIRON

Reporteră redacția Actualități
Radio, IPNA Teleradio-Moldova,
Chișinău

Drama bărbaților supuși traficului de ființe umane

A fost sclav la o stână din raionul Soroca, acolo a îngrijit de animale, a locuit în condiții inumane, era hrănit cu mâncare pentru porci și nu a primit niciodată bani pentru serviciile prestate. Este istoria înfiorătoare prin care a trecut timp de un an, Ion, victimă a traficului de ființe umane. Totul s-a întâmplat în 2011, atunci când Ion a ajuns la majorat și a fost nevoit să părăsească școala de tip internat în care a copilărit.

Atunci când spunem trafic de ființe umane, puțini își imaginează un bărbat – victimă a acestui fenomen. Și mai puțini știu că bărbații sunt traficați nu doar peste hotare dar și în țara noastră. Este și cazul tânărului, căruia din motive de securitate îi voi spune în continuare Ion. După ce a absolvit Școala Internat din

satul Visoca, raionul Soroca, Ion, care a fost abandonat de mic copil de către părinți, a fost pus în situația să își găsească un loc de muncă. Bucuria că proprietarul unei stâne din satul Voloave l-ar putea lua la muncă, a fost mare. Mai mare a fost eșecul și dezamagirea pe care a trăit-o după ce a ajuns acolo. Pe lângă oi, băiatul avea grijă de vaci, porci și cai, iar proprietarul se comporta din ce în ce mai urât. „Și-a bătut joc, nu îmi cumpăra nici haine, nici încălțăminte și mă bătea. Am și acum o cicatrice pe cap de la

Traficul de ființe umane indică recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere la forță ori la alte forme de constrângere prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate, exploatarea, în special pentru munca forțată sau diverse forme de exploatare sexuală

Imagine simbol: media2.romaniatv.greenlab.ro

Victime ale traficului de ființe umane, pot fi persoanele trecute peste granița de stat sau transportate în interiorul statului, pentru a fi aduse în stare de sclavie sau servitute.

bătaie”, a spus Ion. În plus, tânărul spune că niciodată nu a primit bani pentru serviciile prestate la stână.

Au încercat să găsească o viață mai bună

Ion povestește că alături de el, alți 3 colegi de-ai lui au fost forțați să muncească în aceleași condiții inumane. Cu toții au fost luați de către Mihai Melnic, proprietarul stânei, de la internatul din satul Visoca, raionul Soroca pentru a munci. Potrivit băieților, Mihai Melnic nu le-ar fi spus că la stână, va fi atât de mult de lucru, deoarece pe lângă oi, aveau de îngrijit și alte animale. Lui Ion deseori îi venea gândul să fugă de la stână, însă nu putea face acest lucru, pentru că îi era frică să nu fie găsit și apoi maltratată.

O străină i-a salvat

Chinul a durat până în momentul când o locuitoare a satului Voloave, care nu și-a divulgat numele, a anunțat asistentul social din Soroca despre acest caz. Valentina Onică, șefa adjunctă a Direcției Asistență Socială Protecție și Familie a raionului Soroca, spune că i-a găsit pe băieți într-o mizerie de nedescris, iar după ce au fost luați de la stână, tinerii au avut nevoie de îngrijiri speciale.

„La stână nu e ca acasă”

De cealaltă parte, proprietarul stânei, Mihai Melnic, recunoaște faptul că din start s-a gândit să nu-i plătească pe muncitori. El susține că băieții erau alimentați corect și la timp. „Cu banii nu aveau ce face, nu le dădeam bani, aveau de toate, eu le cumpăram haine, țigări și toate cele necesare”, a spus Mihai Melnic. El recunoaște că până să îi ia pe băieți la stână, a fost la internat de mai multe ori. „Am fost o dată, am fost de două ori, mă duceam cu dulciuri la ei, iar când au finalizat studiile i-am luat”. Cât despre condițiile de trai, Mihai Melnic susține că: „La stână nu e ca acasă”.

S-a ales cu 3000 de lei amendă

Sergei Cibotari, procurorul raionului Soroca spune că pe acest caz a fost pornită o cauză în baza articolului 168, Munca Forțată, Cod Penal.

Persoanele care ajung victime ale traficului de ființe umane sunt private de drepturi fundamentale, precum dreptul la viață, libertate și securitate, dreptul de a fi liber de sclavie, servitute și muncă forțată.

El susține că tinerii au fost supuși la muncă silnică și nu traficați. Aceasta chiar dacă din declarațiile tuturor intervievaților, reiese că tinerii au fost victime ale traficului de ființe umane, în scopul exploatării prin muncă. Potrivit procurorului, la fața locului, s-a constatat că „tinerii locuiau la stâna aflată în proprietatea lui Mihai Melnic și erau impuși să lucreze pentru că erau niște copii

care nu vroiau să muncească”. În consecință, cauza penală a fost recalcificată în una administrativă, iar proprietarul stânei a primit o amendă contravențională. Pentru daunele morale dar și fizice aduse tinerilor forțați să muncească în condiții inumane, în baza unei decizii luate de Procuratura din orașul Soroca în anul 2011, proprietarul stânei s-a ales cu o amendă de 3000 de lei.

„Merita o pedeapsă mai dură”

Pentru acțiunile sale, proprietarul stânei trebuia să fie pedepsit penal și nu administrativ. De această părere este juristul Oleg Postovanu. El mai spune că acesta este un caz clasic de trafic de ființe umane, iar sentința este blândă în raport cu gravitatea faptelor.

Bărbații își acceptă statutul de victimă

Potrivit specialiștilor, deseori se întâmplă când și bărbații sunt victime ale traficului de ființe umane. În ultima perioadă, ei nu ascund faptul că au fost traficați și apelează tot mai des la organele competente pentru a cere ajutorul și nu în ultimul rând, pentru a se informa. Din numărul total de persoane care apelează la linia ferbinte a Centrului Internațional „La Strada” proporția femeii/bărbați care sună pentru a cere ajutor este de 50 la 50, spun specialiștii centrului.

Traficul de ființe umane în scopul exploatării prin muncă - fenomen în ușoară scădere

Principala formă de traficare a bărbaților este exploatarea prin muncă. Datele raportului anual al Secretariatului Permanent al Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Ființe Umane arată că în ultimii doi ani, numărul moldovenilor exploatați prin muncă este în ușoară scădere. În 2013 în scopul exploatării prin muncă au fost înregistrate 98 de cazuri, 83 % dintre care sunt bărbați.

Un om informat nu este traficat

Pentru a evita cazurile cu final neplăcut, specialiștii recomandă tuturor să se informeze atunci când li se propune o ofertă de muncă, îndeosebi în

cazul în care oferta pare profitabilă, iar angajatorul, sau un intermediar vă propune condiții speciale: cazare gratuită, perfectarea actelor sau achitarea biletului (în cazurile ofertelor de muncă de peste hotare). În cazul în care după angajare sunteți supravegheați non-stop, ați fost deposedat de pașaport, nu vi se permite să ieșiți de pe teritoriul unde lucrați, trebuie neapărat să găsiți o modalitate de a anunța autoritățile la Linia Fierbinte –

0800 77777 (apel gratuit de pe teritoriul Republicii Moldova) sau la **+ 373 22 23 33 09** (pentru apel în Republica Moldova din alte țări) .

În multe cazuri, victimelor traficului de ființe umane, care pot fi atât femei, bărbați, chiar și copii minori, le sunt promise locuri de muncă avantajoase în străinătate. Ulterior, odată ajunși la locul de destinație, adeseori pe contul traficanților, acestea descoperă că sunt „îndatorate” traficanților și prin urmare obligate să muncească pe gratis sau pentru un salariu derizoriu.

Жанна МЯЗИНА

Редактор,
газета «Профсоюзные вести»,
Тирасполь

Папа может, папа может всё, что угодно!

Помните слова старой доброй детской песенки? -

*«Папа может, папа может, все, что угодно, плавать брассом,
спорить басом, дрова рубить! Папа может, папа может быть
кем угодно, только мамой, только мамой не может быть!»*

***Пожалуй, в этих шуточных словах заключен главный стереотип
всех времен и народов: мужчина занимается строго мужскими
делами, особенно такими, где нужна грубая физическая сила,
спортом, политикой, зарабатывает, добывает пищу, а домашнее
хозяйство и уход за детьми – задача женщины. И так сложилось,
что последние сами зачастую способствовали такому разделению
семейных обязанностей. Кто из нас не слышал, как женщина гонит
мужчину из кухни: «Уйди, ты только мешаешь!» или выдирает из
его рук грудничка: «Не урони!».***

В итоге сегодня образ мужчины, который пытается заниматься домашними делами и уходом за детьми, чаще всего рисуется нелепым. Если верить сложившимся представлениям, то мужчина, пытающийся хозяйничать по дому, превращается в бестолковое, глуповатое создание, которое только все ломает и портит. Не так давно на экранах ТВ появилась реклама детской смеси, которая якобы настолько легко готовится, что «теперь даже папа может покормить ребенка». Даже папа!..

А, собственно говоря, почему на этом делается такой акцент? Неужели, чтобы покормить младенца, человеку нужно быть семи пядей во лбу? И с этим может справиться только мама - как существо более высшего порядка? И откуда, интересно, молодая мама, не имеющая жизненного опыта и родившая первенца, знает всё это? На уровне инстинктов?

2,5 кг ответственности

Мы решили предоставить слово молодому отцу и узнать, действительно ли всё обстоит именно так? Как он справляется с домашними хлопотами? Тяжело ли? Доверяет ли ему семья обязанности, которые обычно выполняют мамы? Знакомьтесь - **Андрей Литвиненко**, 25-летний житель Тирасполя, 7 месяцев назад ставший отцом замечательной малышки по имени Изольда.

Основную часть времени Андрей работает дома, за компьютером, поэтому с «прелестями» родительских будней знаком ближе, чем большинство отцов. Кому, как не ему, знать, каково это – быть папой в современном мире?! А вы, дорогие читатели, из его ответов можете сами сделать вывод – сколько стереотипов в нашем представлении о мужчинах-отцах таки имеют основание...

— *Андрей, помните своё первое чувство, когда узнали, что станете папой?*

— Несмотря на то, что я очень хотел ребенка, от новости о беременности жены по мне побежали мурашки. И это не боязнь ребёнка, а страх ответственности. В этом сложно признаваться, но у большинства мужчин, как мне кажется, желание взрослеть окончательно пропадает лет в 16... Тем не менее, рождения малышки я ждал с трепетом.

— *Изольда – редкое и необычное имя. Чья была идея так назвать дочь?*

— С именем у нас получилось забавно. Знаете, часто у одного из родителей возникает желание назвать ребенка каким-то редким именем: Тристаном или Офелией. Но кто-то из супругов обязательно упрется рогом, и скажет: «Ни за что!». У нас такого не было. Мне всегда нравилось имя Изольда - очень красивое и звучное. Представьте моё удивление, когда при обсуждении имён, первым же предложением моя супруга выдала: «А как ты смотришь на то, что бы назвать дочь Изольдой?».

— *Что ощущали, когда малышку принесли домой?*

— Через 10 дней после родов я впервые держал дочку на руках... Это был очень трогательный момент, и тогда мне казалось, что я смогу защитить её от всего. Кстати, дочурка родилась 2,5 кг, и была очень миниатюрной - я таких маленьких деток никогда в руках не держал, но мне постоянно хотелось её обнимать и «тискать», поэтому с первых дней её пришлось защищать от меня. Скажу честно, что через неделю желание всегда быть рядом улетучилось, и появилось желание спать.

Несмотря на то, что большую часть времени Изольда спала, она умудрялась плакать и кричать не просыпаясь. С первых же дней я стал испытывать не только потребность во сне, но и нужду в одиночестве

С папой у компьютера

и тишине. Сосредоточиться и работать под плач младенца или баюканье очень сложно. Но вскоре я научился работать не по расписанию, а в перерывах, когда ребенок крепко спал.

— *Один на один с малышкой оставались?*

— Такое случалось, но не часто, обычно когда Таня – супруга - уезжала на работу за декретными. Ну и еще было пару раз, когда жена убежала в магазин за детским питанием. Ни в поликлинику, ни на пешие прогулки вдвоем с дочкой никогда не выходил, всегда с женой. Сам могу только на балконе с Изольдой посидеть - она очень любит следить за проезжающими мимо машинами.

Не по феншую

— *Когда в доме новорожденный, многое приходится делать такого, что никогда ранее не доводилось. Например, менять подгузники, купать, кормить... С подгузниками быстро научились управляться?*

— Не очень: я часто путаю перед и зад подгузника, но липучки сходятся - и ладно. Меня устраивает, дочку тоже. Главное, чтобы к приходу жены исправил, а то не по феншую как-то...

Когда Изольда чуть подросла, её стало тяжело подмывать во время смены подгузника. Она очень активная, вертится, за все хватается - гусак у крана, например, сломала, и я всегда очень боюсь выронить её из мокрых рук, поэтому процесс подмывания может занимать у меня 10-15 минут, зато всё происходит аккуратно и надёжно. Жена со всем этим справляется за пару минут, поэтому если она дома, я экономлю время и оставляю прерогативу подмывания ей.

— ***А как проходит процесс купания? Большие папины руки, маленькая ванночка, вертящая дочурка... Эксицессы не случаются?***

— Мы купаем дочурку в большой ванной, она очень любит плавать. Во время купания она всегда у меня на руках. Однажды так сильно толкнулась ногами, что ударилась головой о противоположный бортик, а я оказался не готов к такому. В общем, у дочки потом шишка была, а я очень злился на себя за то, что не усмотрел за ней. Сегодня уже крайне внимателен при купании и знаю почти всё «выкрутасы», на которые способна моя дочь. Всё приходит с опытом.

— ***С кормлением легко справляетесь? Реклама молочной смеси, в которой «даже папа может покормить ребенка» - это не о Вас?***

— В какой-то степени и обо мне... Кормить смесью из бутылочки не так уж и сложно. Главное - приготовить всё, но с этим у меня проблем вроде нет, правда, когда остаюсь один, могу «легким движением руки» случайно опрокинуть баночку сухой смеси. Однажды, после очередного такого казуса, даже была мысль сказать жене, что только распечатанную банку корма Изольда ногой толкнула и всё рассыпала. Но Таня приехала расстроенная, жаловалась на «честность» наших людей в очередях, ну, и я тогда не стал так бессовестно врать.

А вот справляться с прикормом мне гораздо сложнее. Если я кормлю дочку с ложки, то в каше или пюре полквартиры, как в том анекдоте: «Теща пироги пекла - все ворота в тесте».

— ***А как реагируете на ее недомогания, плач?***

— Честно - иногда пасую... Говорю: «Таня, держи её, я не знаю, что делать!»

Дама с характером

— ***Какие эмоции за эти 7 месяцев чаще всего испытывали? Шок, радость, тревога, удивление, испуг, восторг?***

— Первый и последний шок я испытал в тот раз, когда Изольда на моих руках ударилась о ванную. Всё остальное было просто умилением и удивлением. Это, действительно, удивительно наблюдать, как маленький человек растёт, начинает что-то понимать, делать, говорить.

Мы месяца в 4 начали играть в прятки, присаживались перед коляской на колени, а потом вставали перед дочкой и говорили: «Ку-ку». Через пару недель мы с женой наблюдали такую картину: дочка накрывалась одеялом с головой, а потом высовывала лицо и смотрела на нас, опять пряталась, опять доставала голову ... Мы не сразу сообразили, а потом, когда она вновь достала голову из под одеяла, сказали: «Ку-ку». Столько радости на лице нашего ребенка еще не было, она хохотала в голос пару минут, а потом успокоилась и снова накрылась одеялом.

Незабываемы эмоции от её первой улыбки - у меня аж слёзы на глазах навернулись. Потом умиление вызвало то, когда она начала маму и папу отличать и улыбаться нам. А чуть больше месяца назад дочка впервые выдала: «Мама». Я понимаю, что это скорее на бессознательном уровне, первые попытки произносить слова. Но, как малый ребенок, забрал дочку в соседнюю комнату и часа полтора как попугай сидел и повторял: «Папа, папа, папа, ну, скажи – папа...» Так и не сказала...

— ***Наверное, считает, что Вы еще не заслужили этого...***

— Да, Изольда у нас вообще дама с характером, и всегда четко знает, чего хочет: играть, лежать на животе, сидеть на руках, и целей своих привыкла добиваться. Проблема в том, что мы не всегда её понимаем. Или, понимая, просто не можем исполнить какое-то её конкретное желание или каприз. Например, после еды посадить ребенка в прыгунки...

— ***А как жена оценивает Вас как отца, что говорит по поводу Ваших отношений с дочерью?***

— Она оценивает меня как хорошего отца, и не только как отца, а вообще меня хорошо оценивает - она у меня такая... И часто обращает внимание на моё спокойствие. Когда у Тани не хватает терпения и нервов, я могу тихонько прийти и попытаться успокоить дочь. Но в то же время, устав от всего, могу просто положить ребёнка в кроватку и попытаться абстрагироваться от плача. Это обычно вызывает крик не только дочери, но и супруги...

И еще я очень хочу как можно больше участвовать в жизни своей дочери. Купание без меня почти никогда не проходит, в поликлинику и на плановые обследования тоже всегда втроем ходим

- дочка, жена и я. А самое главное, я хочу, чтобы Изольда наконец-то сказала: «Папа».

ПРИМЕЧАНИЕ:

Законодательство Приднестровья предусматривает возможность предоставления отпуска по уходу за ребенком отцу или другим членам семьи в случае, если этим правом не может (или не хочет) воспользоваться мать. Например, если у матери более высокооплачиваемая работа, чем у отца, и лучше ей работать и получать заработную плату, а отцу – находиться в отпуске по уходу за ребенком и получать ежемесячное государственное пособие (оно составляет около 800 приднестровских рублей – в эквиваленте 71 доллар).

Эта норма закона закреплена в приднестровском Трудовом Кодексе, в статье 252 (последняя редакция ТК ПМР - от 03.06.2014).

Статья 252. Отпуск по уходу за ребенком

2. Отпуска по уходу за ребенком могут быть использованы полностью или по частям также отцом ребенка, бабушкой, дедом, другим родственником или опекуном, фактически осуществляющим уход за ребенком.

Victoria BORODIN

Jurnalistă freelancer,
Chișinău

Cristian Serdeșniuc, singurul învățător de clasele primare din raion: „Iubesc să mă văd în postura de învățător, aici e vorba despre pasiune, grijă și dăruire”

Este cunoscut faptul că femeile sunt angajate preponderent în unele domeniile de activitate, iar bărbații în altele, considerate de societate ca fiind mai potrivite pentru femei sau bărbați. Deși se spune că femeile fac legea în învățământ, în special în cel primar, există bărbați care adoptă pe bună dreptate meseria femeilor din sistem. Dacă profesori bărbați există în instituțiile gimnaziale, liceale și universitare, în învățământul primar cu greu găsești un învățător. Un exemplu este Cristian Serdeșniuc, singurul învățător de clasele primare din raionul Dondușeni și printre puținii din țară, acesta profesând la Gimnaziul „Maxim Topală”, din satul Briceni.

Dorința de a fi învățător, după cum spune Cristian Serdeșniuc, s-a născut încă din năzuințele copilărești, atunci a înțeles că această profesie este inestimabilă pentru cei cu suflet de copil. A încercat rolul și nu își închipuie o altă cale decât cea de învățător- părinte. „Întotdeauna am avut o dragoste nemăsurată pentru copii, m-am străduit să le fiu nu numai un învățător ci și un părinte, un prieten cu care să se simtă liber și apreciați, o călăuză în momentele grele ale crizei individuale. Iubesc să mă văd în postura de învățător. De fapt, acesta a fost un vis al copilăriei, pe care l-am realizat. Am curajul să spun că mă descurc mult mai bine în învățământ decât o femeie. Aici e vorba despre pasiune, grijă și dăruire”.

În viață trebuie să faci ceea ce ți se potrivește cel mai bine

Învățătorul spune că riscurile nu ar trebui să ne oprească spre atingerea visului în carieră, or visul înseamnă așteptări de la noi în-

Cristian Serdeșniuc, învățător de clasele primare la Gimnaziul „Maxim Topală”, din satul Briceni, alături de elevii săi

șine, de la ceilalți, de la facultatea pe care o urmăream sau de la locul de muncă. „Consider că fiecare persoană trebuie să-și îndeplinească visul vieții, al meu a fost cel de a deveni învățător de clasele primare și l-am îndeplinit cu brio. La facultate aveam un singur coleg bărbat, însă, după primul an de studii el a înțeles că pedagogia nu-l caracterizează și a ales altă profesie. Pentru mine însă ideea de a fi alături de copii, de a-i educa și învăța cum să scrie prima literă, primul cuvânt, a fost mai presus de orice. Consider că fiecare persoană are vocația sa și este apreciable ca în viață să faci ceea ce ți se potrivește cel mai bine”.

Fiind unicul învățător de clasele primare din raion și printre cei aproximativ 10 în întreaga țară, Cristian Serdeșniuc a adoptat un stil aparte în materie de învățământ, a sistematizat lucrurile pe înțelesul elevilor, reușind să construiască o relație bazată pe încredere și respect. „Îmi place să cred în elevi, iar dragostea față de un copil străin e o binecuvântare de la Dumnezeu, care poate salva lumea. Copiii apreciază zâmbetul sincer, iar eu sunt o persoa-

nă sensibilă, emotivă, iar micuților le place când învățătorul e la discreția lor. Când am început a lucra în școală cunoșteam atmosfera, în care învățătorul are autoritate, iar copilul rămâne un străin. Eu am simțit că trebuie să-i apropii pe copiii, să le demonstrez că nu există distanță între învățător și elev, le-am demonstrat că sunt un pedagog care îi iubește, îi așteaptă, îi crede și ascultă”.

În țară mai sunt bărbați învățători, însă îi numeri pe degete

Cristian Serdeșniuc spune că meseria de învățător nu este pentru orișicine, deoarece este o profesie dificilă, dar și plăcută, atunci când împărtășești totul copiilor cu emoție și dăruire, dragoste și pasiune. Așa cum îi place să spună, destinul l-a făcut să valorifice suflete de copii. Învățător de clasele primare e din 2009, după ce a absolvit Colegiul Pedagogic „Alexei Mateevici”, din orașul Chișinău și Facultatea de Litere a Universității de Stat din Moldova. După primele interacțiuni cu copiii, își amintește că părinții au fost reticenți să-și dea micuții la un învățător bărbat. „La început părinții erau în dilemă. Fiecare încerca să demonstreze autoritate și putere, având cerințe și pretenții. Părinții se așteaptă să găsească o bună învățătoare, care îi va învăța copilul cum să scrie pentru prima dată cuvântul mama, însă consideră că, bărbat fiind, fac față tuturor provocărilor din cursul unei zile. După cinci ani de pedagogie, părinții au făcut cunoștință cu mine, au văzut profilul meu, stilul de a învăța copii, iar neîncrederea s-a diminuat. Cu toate acestea societatea este ghidată de stereotipuri, deși îmi povesteau bunicii, înainte existau mai mulți învățători la nivelul învățământului primar”.

Și părinții sunt încântați de „domnul învățător”. Parascovia Stănilă spune că acesta se descurcă foarte bine, e grijuliu și prietenos cu copiii. „Nepotul meu povestește zilnic ce face la școală și cum domnul învățător încearcă să le ofere tot ceea ce are el mai bun, înțelegere, comunicare, respect și dragoste. Majoritatea copiilor au părinți plecați peste hotarele țării, iar dânsul încearcă să-i educe cum poate mai bine și îi reușește”.

Discriminarea scoate bărbații din sistem

Colegii de catedră îl respectă pentru ceea ce face și relația de prietenie pe care a reușit să o facă cu copiii, doamnele îl ajută în caz de necesitate și nu și-ar dori să le „părăsească”. „Mă simt bine într-o meserie în care femeile fac legea. Îmi amintesc că și la facultate colegele mă respectau, reușind să stabilească o relație bazată pe încredere și profesionalism. Niciodată nu m-am simțit discriminat, dar cunosc cazuri în care bărbați învățători au renunțat la meserie, deoarece se simțeau marginalizați. La școală e mai multă seriozitate, dar există oameni foarte buni, care au grijă de tinerii specialiști. Colegele se bucură de prezența mea, pentru că am reușit să modific cumva anturajul și chiar nu m-ar lăsa să plec din sistem, deși îmi doresc să mă dezvolt în domeniul literaturii. Cu toate acestea, recunosc că copiii sinceri, receptivi, iubitori, sensibili m-au cucerit total și va fi dificil să renunț la învățământ”.

Deși practică o meserie în care numărul femeilor este mai mare decât al bărbaților, Cristian are doar cuvinte de laudă despre femeile emancipate ale contemporaneității. Acesta crede că femeile sunt tenace și chiar se descurcă mai bine decât bărbații. „O femeie este mai descurcăreață, bărbații însă sunt mai pesimiști în unele momente, ceea ce nu pot spune despre o doamnă manager, economistă, agronomă. Pentru a fi lider trebuie să ai în primul rând putere, putere de a rezista presiunilor și prejudecăților, discriminării și neînțelegerii, dar și puterea de a accepta destinul. Din păcate mulți muncesc doar pentru salariu. Or consider că mai presus de toate este meseria și dragostea pentru ceea ce faci. Învățământul mi-a intrat în vene, îl iubesc și îl profesez cu drag”.

Învățământul primar este prima pasiune a învățătorului Cristian Serdeșniuc, combinată perfect cu literatura artistică. Acesta reușește să ofere ore de limba și literatura română elevilor din ciclul gimnazial al aceleiași instituții de învățământ.

Daniela DAVID

Reporteră, portalul PentruEa.md,
Chișinău

Femeie, în Republica Moldova: între A FI și A MUNCII

În momentul în care ai atins vârsta de 18 ani și ai început să porți în buzunar buletinul de identitate, realitatea din Republica Moldova te impune să lupti. Ești nevoită să scoți din buzunar buletinul de identitate și să-l ții în mâini, pe post de „armă”, ca să te poți descurca de sărăcie, discriminare și stereotipuri.

Faptul că opinia publică din Republica Moldova e profund stereotipizată, nu este o taină de stat. Ne-am deprins să credem că din locomotiva unui tren neapărat va ieși un bărbat și că la salo-nul de frumusețe trebuie să ne întâmpine, neapărat, o femeie.

Fiecare cetățean al unui stat are dreptul inalienabil la muncă, însă, odată angajat, în Moldova, poți deveni, cu ușurință, victimă a discriminării. În special, dacă ești femeie.

Încă în 2012, Grupul de lucru al ONU privind discriminarea femeilor în piața muncii a demonstrat că femeile din Republica Moldova sunt discriminate la locul de muncă, deși cadrul legal în materie de egalitatea dintre femei și bărbați, la locul de muncă, înregistra unele îmbunătățiri. În același an, Daniela Terzi-Barbaroșie, expertă în egalitatea de gen, remarca, într-un interviu pentru portalul tribuna.md, faptul că „Stereotipurile de gen încă persistă și că discriminarea de gen e încă la ea acasă în Republica Moldova.”

Portretul statistic al femeilor și bărbaților, prezentat la 1 ianuarie 2014, de către Biroul Național de Statistică, dovedește în mod clar că femeile din Republica Moldova sunt discriminate, chiar dacă ponderea acestora este de 51,9% din numărul total al populației.

Chiar dacă avem un Cod al Muncii care garantează asigurarea egalității salariaților, fără nicio discriminare, la avansare

Imagine simbol: idiva.com

în serviciu, luându-se în considerare productivitatea muncii, calificarea și vechimea în muncă în specialitate, precum și la formare profesională, reciclare și perfecționare, în Moldova, rata de ocupare a femeilor este mai mică decât cea a bărbaților. În contextul în care avem circa 1 850 000 de femei, rata de ocupare a acestora este de doar 36,5 %, în timp ce, din numărul total de bărbați, sunt angajați 40,6%.

Constatăm, fără efort, că această diferență, de 4,1 procente, din rata de ocupare, este un rezultat al mai multor factori care se înlănțuie între ei și formează un veritabil „nod gordian”, care ne stă în gât zi de zi:

- Femeile din Republica Moldova se căsătoresc, în medie, la vârsta de 23 de ani, cu 3 ani mai devreme decât vârsta medie de căsătorie a bărbaților, iar asta înseamnă că femeile sunt nevoite, mai devreme decât bărbații, să se preocupe de grija pentru gospodărie, pentru cel puțin un copil, pentru soț, dar și pentru asigurarea cu resurse bănești.
- Bărbații primează, atunci când ne referim la funcțiile de conducere, de la toate nivelurile. 56 la sută dintre toți managerii din țara noastră sunt bărbați. Iar asta, în contextul în care femeile ocupate au un nivel de pregătire mai înalt: 27,8% din ele

au studii superioare și 20,3% - medii de specialitate, în timp ce printre bărbați acești indicatori constituie, respectiv, 22,1% și 12,1%.

- Deși posedă un nivel de pregătire mai înalt decât bărbații (varind între 5 și 25%) și absolvă instituțiile de învățământ superior mai frecvent decât aceștia, femeile din țara noastră primesc salarii cu 13% mai mici (!). Astfel, salariul mediu al unei femei din RM este de 3167,6 lei, în timp ce bărbații, în medie, câștigă un salariu de 3638,3 lei.
- Iar situația cu salariul mediu se reproduce foarte simplu și la vârsta de pensionare. Pentru că, în medie, bărbații au o durată de viață mai mică decât femeile, bărbații ajunși la vârsta de pensionare obțin pensii mai mari cu circa 181 de lei, decât femeile pensionare.

Ce se întâmplă în cazul în care femeile vor să se angajeze? Situația e tipică. Bunăoară, dacă accesăm un site cu oferte de muncă, ne vor atrage atenția acele anunțuri care accentuează potențialele angajate că unele companii au nevoie de: „SECRETARĂ, ASISTENTĂ MANAGER! Cu abilități excelente de comunicare, amabilă, cu aspect fizic plăcut”, iar CV-ul, obligatoriu, trebuie să conțină o fotografie care vă certifică aspectul exterior din cap și până-n picioare. Ori: „CASIER/OPERATOR la Casino electronic; atentă și punctuală” și lista poate continua la nesfârșit.

De ce agențiile specializate în servicii de babysitting nu oferă și cursuri pentru bărbați? Pentru că, pe Internet să nu apară doar cerințe care se înscriu în formatul „Bonă pentru nou-născut: cu capacități de execuție, curată, zâmbitoare, educată, cu aspect fizic plăcut”, mai să conțină și indicatorul „moale la atingere”...

De ce ne-am obișnuit să credem că la facultăți precum „Energetică”, „Cadastru, geodezie și construcții” ori „Calculatoare, Informatică și Micro-electronică” să avem doar studenți băieți sau preponderent băieți?

Cât timp femeile care profesază în calitate de șoferi de troleibuze, din Chișinău, vor pleca, rușinoase, capul, refuzând să ofere un interviu motivațional și să comunice, prin privirile lor, o oarecare rușine pentru alegerea pe care a făcut-o?

Când se vor dezmetici agenții economici care aleg angajați după criteriul aspectului fizic și vor opta pentru angajați (bărbați și femei) calificați, vorbitori de limbi străine, cu experiență socială și mai puțin „similară” pozițiilor din anunțurile de angajare?

De cât timp va mai fi nevoie, ca să promovăm oamenii profesioniști, și nu doar bărbații sau doar femeile?!

La ce bun să avem o Constituție și să nu înțelegem, conștiincios, că

„orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului”?!

Dincolo de aceste semne de întrebare, societatea are nevoie de altceva. Femeile ar trebui să-și revendice drepturile ori de câte ori se simt amenințate de discriminare. Însuși Grupul de lucru al ONU, care a vizitat Moldova în 2012 a remarcat faptul că femeile care se confruntă cu fenomenul discriminării au nevoie de „un mecanism eficient de monitorizare a situației lor”. Pe lângă aceasta, constatăm că societatea noastră are nevoie de alfabetizare juridică și de campanii, programe și ateliere de lucru, care vor contribui, luni sau ani la rând, la lichidarea acestor stereotipuri care ne macină piața muncii. Or, atitudinea trebuie să genereze atitudine, iar comportamentul – comportament!

Rodica CATAREU

Reporteră,
portalul www.ialovenionline.md,
laloveni

Bărbații administrează, femeile îngrijesc

De-a lungul timpului, activitatea profesională a bărbaților și femeilor a fost încadrată în anumite tipare care s-au dovedit a fi rezultatul repartizării sarcinilor între femei și bărbați în dependență de contextul local și istoric.

Angajatorii au tendința, în continuare, de a preciza profilul viitorului colaborator, menționând în anunțul de angajare care ar fi parametrii de vârstă și sex în care să se încadreze potențialii candidați. Până la o anumită perioadă era inacceptabil ca femeile să practice meserii „destinate” bărbaților și invers. La etapa actuală aceste excepții nu mai sunt privite atât de sceptic, deși societatea modernă încă nu le privește ca fiind firești.

Conform datelor Biroului Național de Statistică (BNS), femeile dețin ponderi mai mari în sectorul serviciilor, față de sectorul agricol și industrial. Distribuția după sectoare economice, relevă o pondere mai mare a femeilor ocupate în sectorul servicii (circa 60% și 40% respectiv bărbații), însă, femeile mai puțin se regăsesc în sectorul agricol (44%), industrie (44%) și construcții (9%). Femeile predomină în așa activități economice, precum hoteluri și restaurante (73,7%), învățământ (81,5%), ocrotirea sănătății (81,3%), comerț (56,6%).

Sunt domeniile unde predomină bărbații cum ar fi: construcții, IT și management și domeniile unde se regăsesc în majoritate femei, de exemplu asistența socială. Domeniul construcțiilor este dominat de bărbați din considerentul că majoritatea lucrărilor necesită activitate fizică intensă. Astfel, bărbații au monopolizat domeniul de la pozițiile de muncitori până la cele de management. Totuși, sunt femeile care activează sau intenționează să muncească în construcții. La facultatea de construcții prevalează băieții printre studenți, însă

în ultimii ani a crescut simțitor numărul fetelor, în special la specialitățile: evaluarea și managementul imobilului și la ingineria incendiilor și protecție civilă. Ana Prodan, studentă în anul I, la specialitatea construcții din cadrul Universității Tehnice a Moldovei (UTM), susține că a ales această facultate deoarece o parte din membrii familiei activează tot în acest domeniu. Sunt multe locuri de muncă bine plătite. Ana susține că va activa în domeniu după absolvirea facultății și ar îndemna alte fete să facă acest lucru, dacă sunt interesate de domeniu fără a ține cont de stereotipuri. În total la specialitatea construcții a UTM își fac studiile 3 fete în 3 grupe, ele susțin că nu simt o atitudine diferită și se simt confortabil în acest mediu.

Conform Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), în 2013 au fost angajate 93 de femei în construcții din totalul de 643 plasați în acest domeniu. Tatiana Cașu, a absolvit aceeași facultate de construcții și practică meseria de inginer în construcții de peste 32 de ani. Dânsa spune că nu este ușor ceea ce face, dar e foarte mândră de rezultatele obținute. Nu a simțit vreodată să fie tratată diferențiat din motiv că este femeie.

În domeniul IT este greu de făcut o estimare exactă a distribuției de gen a angajaților, deoarece companiile din domeniu sunt într-o continuă competiție pentru a atrage cei mai buni specialiști și atunci informațiile referitoare la angajați sunt greu de accesat. Adriana Moșnoi ocupă poziția de manager de proiect într-o companie IT. A ales să-și facă studiile în acest domeniu și mai apoi să se angajeze, deoarece oferă multe posibilități și este interesant. Pe când era studentă, în grupa sa erau 10 fete din 31 de studenți, iar în compania unde activează, femeile constituie aproximativ 25 % dintre angajați. Adriana spune că în companie oamenii sunt angajați în funcție de cum reușesc să își manifeste abilitățile și competențele, iar cei care dovedesc capacități la nivelul necesar sunt angajați, indiferent dacă sunt bărbați sau femei.

Domeniul de asistență socială este unul dintre cele mai feminizate. La specialitatea de asistență socială, din totalul de 115 studenți, doar 15 sunt băieți. Aliona Chira, spune că la această facultate chiar sunt mai potrivite fetele, deoarece femeile sunt mai empaticе și mai sensibile, iar beneficiarii serviciilor sociale au nevoie să fie înțeleși și să primească ajutorul de care au nevoie. Băieții care absolvesc această specialitate foarte puțini activează în calitate de asistenți sociali în cadrul direcțiilor de profil, majoritatea se angajează în proiecte unde și salariul este mai mare. În cadrul direcțiilor de asistență socială create în cadrul consiliilor raionale, există 2 categorii de angajați: asistenți sociali comunitari - activează în cadrul primăriilor și asigură accesul la servicii sociale pentru toate categoriile de beneficiari, și lucrători sociali comunitari - aceștia au în îngrijire anumite persoane vulnerabile (bătrâni singuratici,

Foto de Rodica Catareu

persoane cu nevoi speciale). În raionul Ialoveni activează doar 2 bărbați în poziția de lucrători sociali din 47 de angajați. Maria Târnoagă, șefa direcției asistență socială, Ialoveni, susține că bărbații sunt bineveniți în acest domeniu, deoarece de multe ori beneficiarii au nevoie de ajutor anume pentru lucrări prin gospodărie care necesită forță fizică. Șeful direcției asistență socială de la Edineț, Ion Petrovici, din contra, consideră că femeile sunt mai binevenite în acest domeniu, deoarece ele îi înțeleg mai ușor pe beneficiari și este mai ușor să comunice. Un aspect comun al acestui domeniu sunt salariile foarte mici, ceea ce nu îi motivează pe bărbați să aleagă meseria de asistent social.

Despre femeile în funcții de conducere, în mare parte se vorbește cu aproximație: „femeile ar trebui să fie promovate”, „femeile sunt capabile să conducă”. Sunt create programe speciale de formare a femeilor în liderism, management și antreprenoriat, dar mai puțin sunt susținute pentru a se manifesta la modul practic în acest domeniu. La nivel mondial statele cu cele mai multe femei lider sunt Canada, Australia și Marea Britanie. Dar, chiar și în țara care s-a clasat pe locul întâi, Canada, femeile reprezintă mai puțin de jumătate din liderii sectorului public (45%).

În Moldova situația nu este mai pozitivă, chiar începând de la structurile de stat superioare. În Cabinetul de Miniștri din 21 de membri, doar 5 sunt femei. În cadrul Ministerelor se regăsesc 8 femei vice-ministre, dintre care două sunt la Ministerul Educației. Totuși, situația se îmbunătățește, având în vedere că până în 2012 doar o femeie făcea parte din Guvern. Iar în Parlament, din 101 deputați, 19 sunt femei.

Conform datelor BNS, bărbații dețin ponderi superioare în rândul conducătorilor de toate nivelurile, 56 la sută sunt bărbați, iar restul 44% revin femeilor. În cazul primilor conducători de unități economico-sociale diferențele în aspect gender sunt și mai pronunțate. Astfel, raportul între femei și bărbați în rândul angajatorilor este de 1 la 4 (respectiv 25% femei și 75% bărbați), indiferent de forma de proprietate a unității pe care o conduc. De exemplu, sectorul educație este preponderent „feminizat”. Circa trei pătrimi din numărul total al personalului didactic care activează în sistemul de educație din țară îl reprezintă femeile. Învățământul primar și secundar general este nivelul cu cea mai mare pondere a femeilor, în total cadre didactice (85%), după care urmează învățământul mediu de specialitate (70%), iar în cazul învățământului secundar profesional și superior, diferențele sunt mai mici (55% femei și 45% bărbați). Totuși, funcțiile manageriale din domeniu sunt ocupate în mare parte de către bărbați. Consiliul de femei din cadrul Confederației Naționale a Sindicatelor (CNSM) a înaintat un apel către structurile statului și organizațiile neguvernamentale de a găsi modalități de promovare a femeilor în funcții de conducere. În momentul lansării inițiativei, Oleg Budza, președintele CNSM, a specificat că multe femei lucrează ca roabe, fără a fi remunerate decent, în condiții inadecvate de muncă sau să avanseze în carieră. „Nu putem vorbi de o țară democratică, dacă nu sunt respectate drepturile femeilor. Este necesar să găsim pârghii pentru promovarea femeilor în societate, ca ele să devină lideri. O femeie în postura de conducător, este mai disciplinată și mai responsabilă, ceea ce este foarte important într-o organizație”, a menționat liderul sindical. Până la moment, nu au fost întreprinse măsuri concrete de implementare a acestor propuneri, deoarece, susțin cei de la sindicate, astfel de proceduri necesită timp pentru a fi reglementate și apoi puse în practică.

Încadrarea și acceptarea femeilor și bărbaților în anumite meserii, în care până nu demult activa doar o categorie de gen, este un fenomen care are nevoie de timp pentru a fi acceptat fără a ține cont de stereotipurile existente în societate. Până la această etapă sunt suficiente exemple pozitive în acest sens, iar numărul acestora este în continuă creștere, ceea ce demonstrează că societatea noastră este deja pregătită să accepte schimbări în acest sens.

Victoria BORODIN

Jurnalistă freelancer, Chișinău

Dorina Vasilache: Dacă femeia poate asigura venitul familiei, de ce bărbatul nu și-ar lua concediu paternal?

Într-o societate în care femeia și bărbatul participă în mod egal la viața economică, socială și politică, fără deosebiri, este bine ca ei să fie tratați ca atare. Deși femeia a devenit mai emancipată, societatea o va privi din perspectiva stereotipurilor pentru că așa ne-am obișnuit. Psihologul și lectorul universitar Dorina Vasilache ne explică de ce suntem ademeniți de stereotipuri și cum le putem depăși, de ce este bine ca bărbații să obțină concediul paternal și ce le lipsesc femeilor pentru a se implica în politică.

— *Egalitatea dintre femeie și bărbat este un drept fundamental, pe care unii îl califică ca fiind doar pe hârtie. Cât de adevărată sau neadevărată ar fi această judecată?*

— Dacă încercăm să comparăm egalitatea dintre femeie și bărbat din anii 2000 cu realitatea din prezent, vom observa că suntem martorii unor schimbări radicale în ceea ce privește subiectul diferențelor gender. Odată cu emanciparea feminină, femeile au încercat să se exprime într-un mod diferit de cel al anilor „90. Acum, femeile se expun ferm și liber, ocupând locuri de muncă care sunt predestinate mai mult bărbaților. Se implică în viața publică și politică, demonstrând că sunt demne de a fi tratate cu același respect și a fi apreciate la justa valoare. Femeile au devenit mai puternice, iar bărbații și-au menținut poziția, devenind însă mai toleranți vizavi de aspectele emancipării. Nu exclud, totuși, că în anumite companii și domenii acest aspect este știrbit.

— *Femeile au fost din toate timpurile discriminate. Modelele vechi ale inegalității prezentau o femeie care nu avea drept de vot și care nu avea capacitatea intelectuală și*

Dorina Vasilache, Psihologă, lectoră universitară USM

fizică a unui bărbat. În societatea de astăzi, cum este discriminată femeia?

— În primul rând, femeia este discriminată în mediul rural, deoarece ea nu prea are curajul să-și expună punctul de vedere și să spună ferm că nu mai acceptă să fie tratată ca atare. Dacă vorbim de regiunile urbane, atunci femeile nu mai sunt cele care vor accepta să fie discriminate. Ele s-au încadrat activ în joburi tipic bărbătești, iar faptul că activează cot la cot cu bărbații a schimbat cumva și mentalitatea bărbaților, care manifestă mai multă flexibilitate. Femeile din mediul urban au adoptat un stil mai masculinizat, dar când spun aceasta mă refer la implicarea și tăria de caracter cu care ele se descurcă în domeniile de activitate.

— Vreau să vorbim despre egalitatea de sex pe segmentul locul de muncă. Există egalitate de șanse între femei și bărbați pe piața muncii?

— Există egalitate de șanse chiar dacă societatea acceptă cu greu să vadă un învățător de clasele primare și nu o învățătoare, deoarece stereotipurile ne joacă festa. Cu greu vom accepta să vedem bărbați cu joburi tipic feminine și femei cu joburi tipic bărbătești pentru că suntem ademeniți,

iarăși, de stereotipuri. După părerea mea, cel mai mult contează vocația persoanei, iar după ce observăm și analizăm vocația, am putea să facem referire la ceea ce este inclus în buletin, fie că este bărbat sau femeie. Indiferent de domeniul în care ar activa oamenii, pe primul plan este vocație, potențialul și abilitățile cu care aceștia se implică în muncă.

— ***Deși muncesc cot la cot cu bărbații, femeile sunt remunerate mai prost. De ce se întâmplă aceasta?***

— Depinde de domeniul în care activează. Dacă vorbim de sfera educațională, atât salariul bărbaților, cât și cel al femeilor este egal. Dacă am face o analiză mai amplă, vom observa că remunerările sunt diferite în sfera economică. Avem bărbați în funcții de conducere, și automat, femeile au posturi inferioare, respectiv, remunerarea este mai mică decât cea a bărbaților. Și aici stereotipurile ne ademenesc, deoarece se crede că bărbatul este capul familiei, cel care trebuie să aducă bani și să întrețină familia, iar femeia trebuie să se ocupe de treburile casnice. Dacă am combate stereotipurile, situația ar avea un alt curs.

— ***Vorbind despre treburile casnice, cât de bine este ca sarcinile să fie împărțite între parteneri?***

— De regulă, împărțirea sarcinilor este ceva benefic pentru cuplu sau familie, dar, iarăși, totul depinde de ritualurile fiecărui cuplu. Atunci când un cuplu este puternic, iar relația dintre parteneri se bazează pe înțelegere și ajutor reciproc, este mult mai ușor de împărțit sarcinile casnice. Într-o relație niciun partener nu trebuie să se simtă inferior sau superior sau că unul face prea multe munci și celălalt nu. În cazul în care ambii parteneri au un job, nu contează cine vine primul acasă pentru că el va găti, va face ordine și va accepta acest aspect, care este ceva normal.

— ***Concediul paternal al bărbaților este o tendință nouă pentru Moldova...***

— Da, este o tendință europeană, care s-a transferat cu succes și în Moldova. În calitate de psiholog voi accepta ca bărbatul să adopte acest concediu. Nu trebuie să facem diferențe între părinți și să stabilim cine trebuie să se implice mai mult sau mai puțin în educația copiilor. Dacă s-a ajuns la concluzia că femeia are un job mai bun și poate asigura venitul familiei, de ce bărbatul nu și-ar lua concediu paternal? Deși totul depinde de implicarea partenerilor, tendința aceasta trebuie văzută ca ceva normal. Până la urmă, femeia va decide dacă va munci sau nu, având acasă un copil mic, iar bărbatul o va susține.

— ***Femeile sunt încă slab reprezentate în funcții de decizie politică și economică. Ce ne lipsește ca să vedem femei în politică?***

— Ne lipsește personalitatea. Majoritatea femeilor care se implică în politică sunt puternice și știu ce își doresc. Avem mai puține femei în po-

litică, în primul rând, pentru că este un domeniu mai masculinizat, iar ele nu sunt privite cu ochi buni. Deși a avut loc emanciparea, mulți bărbați consideră că locul femeii este la bucatărie și acasă cu copiii, iar locul bărbatului este acolo unde ar putea să facă mai mulți bani și să întrețină familia. Politica moldovenească are nevoie de femei, de femei puternice, deștepte, ingenioase, dar și feminine.

— ***Ce ne lipsește ca egalitatea dintre femeie și bărbat să fie acceptată de toți?***

— Pentru a avea egalitate de gen trebuie să muncim, în primul rând, la nivel individual. Trebuie să combatem stereotipurile și să adoptăm schimbări acolo unde simțim că sunt lezate. Nu trebuie să categorisim că sunt joburi tipic feminine și masculine. Dacă e să fii un măturător de stradă, atunci să fii cel mai bun. Dacă e să fii un manager femeie sau un specialist IT, atunci să corespunzi domeniului conform abilităților și nu genului. Schimbările de gen vor fi atunci când omul va fi degajat și va accepta cu ușurință nevoile celui de alături.

Ina LANDA

Redactoră-șefă, ziarul „Expresul”,
Ungheni

A fost și rămâne o luptătoare

Chiar dacă au trecut mai bine de zece ani de când s-a „despărțit” de primărie, Feodosia Croitoru din Ciutești mai este numită și astăzi de către localnici „primărița noastră”. Și astăzi mai vin la ea după un sfat, după o încurajare. Îi ascultă cu atenție pe toți și îi ajută cu ce poate.

Lumea din sat îi apreciază calitățile organizatorice deosebite și insistența grație cărora în comuna Ciutești au apărut primele telefoane fixe, a fost deschisă o școală nou-nouță, au fost puse bazele unui proiect menit să aducă apa potabilă în sat. „Doamna primar a făcut foarte multe pentru satele noastre”, conchide Raisa Țărnă, o locuitoare din Ciutești.

Deși au trecut atâția ani, președintele Consiliului județean Ungheni de atunci, Nicanor Buzovoi astăzi își amintește cu lux de amănunte despre Feodosia Croitoru. „O femeie simpatică, activă, responsabilă, pe care o interesa nu doar viața comunității sale, dar și a Consiliului județean”, o caracterizează dânsul, după care punctează: „Feodosia Croitoru era pe atunci una dintre cei mai buni primari din regiune”.

Nici în prezent Feodosia Croitoru nu a renunțat la viața publică, deși mandatul ei de primar a expirat în anul 2003. O interesează, la fel cum a interesat-o dintotdeauna, soarta comunității sale. În prezent, dânsa se numără printre consilierii locali ai comunei Ciutești, implicându-se activ în luarea deciziilor.

„Nu pot rămâne indiferentă față de ceea ce se întâmplă în satele noastre. Se vede că așa mi-i firea, sunt o luptătoare”, spune dna Croitoru. O luptă s-a dovedit a fi și viața ei după ce i s-a încheiat mandatul de primar și a trebuit să revină la funcția anterioară, cea de directoare a gimnaziului din Ciutești. „Deși, conform legislației, trebuia să mi se păstreze locul de muncă și funcția pe care am deținut-o anterior, nu a fost așa. A trebuit să-mi fac loc cu coatele și să lupt ca să-mi recuperez funcția de director”, povestește Feodosia Croitoru.

I-au trebuit ani mulți să-și apere drepturile, să insiste să i se facă dreptate. Când, parcă, se întrezărise lumina la capătul tunelului, a atins vârsta de pensionare. Așa și nu a mai revenit în fotoliul de director. A rămas însă să muncească în școală, predând copiilor satului limba și literatura română. „Am trecut prin multe dezamăgiri, dar să știți că și ele m-au făcut mai puternică”, spune fosta doamnă primar.

Feodosia Croitoru

Și-a analizat de nenumărate ori viața, acțiunile pe care le-a întreprins. A ajuns la o concluzie, pe care o consideră, de fapt, certitudine: de multe ori a avut de suferit dintr-un singur motiv, pentru că este femeie. Iar femeile, potrivit dânzei, au fost și sunt discriminate, mai ales când e vorba de politică. Așa a fost și cu zece ani în urmă, când era primar, așa e și acum. Nu s-a schimbat nimic, zice doamna Croitoru.

De această părere este și Elena Dobzeu, fostă colegă de serviciu a Feodosiei Croitoru în domeniul învățământului, în prezent, primarul satului Grozești. „Cu toate că a reușit să realizeze atâtea lucruri frumoase în satul său, doamna Croitoru nu s-a bucurat de un vot repetat de încredere de la cetățeni la următoarele alegeri numai din cauza că era femeie”, susține dânsa. Elena Dobzeu astăzi simte pe propria piele ce înseamnă să fii femeie-primar. „Atunci când unui coleg de-al meu, bărbat, îi reușește ceva să realizeze, oamenii percep aceasta ca o normalitate, iar când același lucru îmi reușește mie, lumea devine imediat suspicioasă și mă privește cu ochi iscoditori, oare cum și prin ce căi am reușit să soluționez o problemă sau alta”, explică primarul de Grozești. Tocmai de aceea Elena Dobzeu știe acum prin ce a trecut fosta ei colegă de la Ciutești.

Dar să revenim la Feodosia Croitoru, care chiar și în asemenea condiții de inegalitate de gen nu se dă bătută. Dimpotrivă, este tot mai hotărâtă să

contribuie, așa cum știe ea, la promovarea unui număr cât mai mare de femei în administrația publică locală. „Pentru un echilibru de gen, dar și pentru o viață mai bună a cetățenilor”, explică ea.

Se pare că, până la momentul actual, i-a reușit câte ceva. Este mulțumită că fiecare al treilea consilier local din Ciutești este, în prezent, femeie. Deja e bine. Poate fi, însă, și mai bine.

Este tristă că în raionul Nisporeni, la ora actuală, sunt doar două femei-primari, dar în Consiliul Raional Nisporeni situația e și mai gravă - nici o femeie consilier. Pe vremea când era și ea primar, mai avea trei colege-primari în zona Nisporeni, pe când Consiliul județean Ungheni de atunci număra 7 femei consilieri din 35. Va veni însă o zi, cu siguranță, când femeia va reuși să se impună mai mult și în politică, și în administrația publică locală. O petricică la această lucrare este pusă acum și de Feodosia Croitoru.

Centrul pentru Jurnalism Independent